

Et barn sendt til reparation for overvægt og mobning

Navn: Michelle Bøgelund Nielsen, 62908

Vejleder: Jytte Bang

Sekundær vejleder: Kasper Andreas Kristensen

Dato for aflevering: 30/05/2022

Antal tegn: 149.411

Roskilde Universitet Kandidatspeciale Psykologi

“Intet er så sundt, at det ikke har potentiale for at blive usundt”

- Elsøe & Svane (2016)

Tak til:

Et særligt tak til Sarah L. Bøgelund Sørensen, som har lagt tid og arbejde i at gennemlæse dette speciale.

Et særligt tak til Nicolaj Bjerg Nielsen, for at facilitere gode studierammer.

Et særligt tak til min familie for, at berige mig med støtte og plads til, at kunne udføre dette speciale.

Et særligt tak til mine klienter hos MBN Bootcamp, som har bidraget til motivationen for denne undersøgelse

Et særligt tak til mine vejledere, som har støttet mig gennem processen, og pointeret mine styrker som person.

Til sidst men ikke mindst, et særligt tak til familien som har deltaget i undersøgelsen.

Abstract

The purpose of this candidate thesis is to investigate a Danish organization named Julemærkehjem, and how it facilitates a 10 week residence for children in the age of 7-14. The purpose with Julemærkehjem is to help children who have health problems. Based on a previous study that has mapped Julemærkehjemmet's understanding of health it has been highlighted how Julemærkehjemmet works with overweight and unhealthy lifestyle as two components that are interdependent. Therefore, it has been investigated how this understanding of health has an impact on a child's relationship with their own body, and how Julemærkehjemmet's approach to health has affected the children in their everyday lives after returning home. Based on this, it has been relevant to explore what experiences with overweight and health a child has acquired on their own body from Julemærkehjemmet and how it affects the family's everyday life. The statement of the problem has been answered by conducting phenomenological qualitative interviews, and photo-elicited interviews. Furthermore, through the examination of children, there is a methodological consideration which also appears in the methodological part. Through the chosen methods and theories, it has given the results that the child's residence at Julemærkehjemmet has had negative consequences with it, of which the child four years later still strives to lose weight and get "healthy". The link between unhealthy lifestyle and being overweight has been established, which affected the child's self-understanding as being overweight. The child's overweight causes bullying, restrictions on food, and the constant persecution to change one's body. The conduct of the family's everyday life is affected by Julemærkehjemmet in a way that courses an everyday life which is conflict-filled, because of the child's complications in navigation between Julemærkehjem and home. The experience with Julemærkehjemmet is complex, but Julemærkehjem's understanding of health has been shown to have had an impact on the family's conduct of everyday life and the way the child understands herself as one who is og looks "inaccurate". Because the child today has a possible eating disorder, an evaluation of the study has been carried out, which involves the ethical aspect. This self-evaluation has led to the fact that the child will again be contacted.

Indholdsfortegnelse

Abstract	3
Indholdsfortegnelse	4
Indledning	5
Litteraturreview	7
Teori	9
Hverdagsliv	9
Selvforståelse	11
Børns deltagelse på tværs af praksisser	12
Mobning	13
Sundhedsforståelser	14
Slut med forbudt	16
Videnskabsteori	19
Hermeneutik	19
Fænomenologi	21
Metode	23
Empiri	23
Foto-eliciterede interview	24
Fænomenologisk interview som kvalitativ forskningsmetode	26
Forskerposition	28
Forskningsetik	29
Kodning	31
Kvalitetskriterier i kvalitativ forskning	32
Analysestrategi	34
Analyse	34
Første delanalyse	34
Anden delanalyse	39
Tredje delanalyse	44
Delkonklusion af samlet analyse	54
Diskussion	55
Selvrefleksion	59
Konklusion	60
Litteraturliste	62

Indledning

Sundhed er i dagens Danmark et særdeles diskuteret emne, og er ofte omdrejningspunktet for samtlige debatter i samfundet. Hvad end der er tale om kostråd, trivsel, motion, overvægt, velvære, ensomhed, så falder de alle sammen indenfor beskrivelsen “sundhedsproblematikker”, og besidder en forudantagelse om, at vi som mennesker kan og skal løse de problematikker vi måtte have hvad angår vores egen sundhed. Sundhed er derfor et kompleks fænomen, eftersom der er flere forskellige grene af “sundhedsproblematikker”, som tilhører den samme begrebsramme på nuværende tidspunkt. Denne flertydighed gør det ikke kun problematisk at italesætte hvad sundhed er, men det skaber også rummet for forskellige sundhedsforståelser, som hver især har sit bud på, hvordan subjektet bør håndtere deres “sundhedsproblematikker”. Samtidigt med der bliver diskuteret hvordan vi skal håndtere disse sundhedsproblematikker, og hvem der skal løse dem, så bliver der italesat, at disse problematikker skal løses allerede fra barnsben af. Sundhedsstyrelsen udgav *“Opsporing af overvægt og tidlig indsats for børn og unge i skolealderen”* i 2014, som en vejledning til at understøtte den kommunale sundhedstjenestes arbejde, så overvægt hos børn kan opspores tidligt og dermed forebygges. Heri fremgår det, hvordan at der skal iværksættes “nødvendige” og “rettidige” indsatser, som har til formål at forebygge overvægt hos børn i samarbejde med børnenes forældre (Sundhedsstyrelsen, 2014). Der eksisterer altså et voksende fokus på børn og deres sundhed, og hvordan voksne kan præge børnene hen imod en bedre sundhed.

Julemærkehjemmet er oprettet tilbage i 1904, som et tilbud til børn, som efter sigende skulle have fundet metoden som kan løse børns “sundhedsproblematikker”. Der eksisterer 5 Julemærkehjem i Danmark, som hjælper børn i alderen 7-14 år, og har i moderne tid fokus på sundhed, hvoraf mad, motion, trivsel og mobning blandt andet indgår som hovedtemaer på opholdet (<https://www.julemaerket.dk/>). Opholdet har en varighed på 10 uger, og indebærer at børnene bor der i hverdagene, og har deres skolegang samt alle andre daglige aktiviteter på Julemærkehjemmet. Julemærkehjemmet er gratis for familierne, og driften fungerer ved, at de modtager offentligt tilbud på 2.8%, samtidigt med donationer fra privatpersoner, virksomheder og fonde.

Tidligere i min studietid har jeg undersøgt Julemærkehjem og hvilke sundhedsforståelser de taler ind i, hvoraf det kunne konkluderes, at Julemærkehjemmene sætter lighedstegn mellem overvægt og usund livsstil (Sundhedsforståelser på Julemærkehjem, 2021). Det betyder, at der eksisterer en sammenhæng mellem krop og sundhed hos Julemærkehjemmene, hvilket afspejler sig i deres arbejde med børnene, eftersom de formidler vægttab som et led i at fremme børnenes sundhed. Det skabte en undren omkring hvilken indvirkning denne tilgang til sundhed har på børnene, og børnenes forhold til egen krop, samtidigt med om denne tilgang påvirker børnene efterfølgende. Problemet angående børns ophold på Julemærkehjem opstår i det, at børnene bliver genstanden for voksnes "sundhedsproblematikker", og de bliver genstanden for forebyggings arbejdet. Børnene bliver altså genstanden for en redningsaktion, som har til formål at reparere dem før at de går i stykker. Samtidigt efterlader det børnene som genstand for konsekvenserne af redningsaktionen, og lader dem stå alene tilbage, hvis denne redningsaktion fejler.

Denne undersøgelse er aktuel eftersom der eksisterer en opfattelse af, at Julemærkehjem er det eneste alternativ for familier, som kan hjælpe dem til at tackle deres "sundhedsproblematikker". Det begrænser udvalget, og tilskynder forældre, som ikke kender andre alternativer, til at benytte sig af dette tilbud, uden at være bevidste omkring eventuelle konsekvenser for deres barn. Derfor kan denne undersøgelse bidrage med en viden på området, som har til sinde, at belyse Julemærkehjemmet fra et barns perspektiv, med inddragelse af forældrenes.

Problemformulering:

På baggrund af ovenstående afsnit er følgende problemformulering blevet udviklet:

Hvilke oplevelser og erfaringer har et barn fra et ophold på Julemærkehjem med overvægt og sundhedsforståelser på egen krop, og hvordan har det indflydelse på familiens hverdagsliv?

Litteraturreview

Følgende afsnit vil belyse den proces, der er blevet gennemgået i forbindelse med at afdække forskningsfeltet. Afsnittet har til hensigt, at illustrere hvilket videnshul der er blevet lokaliseret, og hvilken søgeproces der er gået forud for specialet.

På baggrund af det tidligere nævnte projekt omkring Sundhedsforståelser på Julemærkehjem (jf. afsnit "Indledning"), stod jeg i opstartsfasen uforstående overfor, hvad årsagen var til, at nogle familier valgte Julemærkehjem. Undren gik på, hvorfor familierne valgte netop Julemærkehjem som løsningsstrategi på de "sundhedsproblematikker", som de oplevede i deres hverdagsliv. Jeg påbegyndte en søgning i de kommunale tilbud i henholdsvis Greve kommune og Roskilde kommune, for at få indblik i hvilke tilbud der eksisterede til familier med "sundhedsproblematikker". Her fandt jeg et tilbud hos Greve kommune som kaldes "*KOB - Klinik for Overvægtige Børn*"

(<https://www.sundhed.dk/borger/guides/sundhedstilbud/region-sjaelland/greve/kost/overvaegt-boern-unge/>), som bliver faciliteret kommunalt til familier, hvoraf et eller flere børn er kategoriseret som overvægtige. Jeg fandt samme tilbud hos Roskilde kommune (<https://sundhedsplejen.roskilde.dk/da-dk/andre-tilbud-og-saerlig-indsats/klinik-for-born-og-unge-med-overvaegt/>). Dernæst arrangerede jeg en telefonsamtale, og derigennem et besøg på Julemærkehjem Liljeborg, med henblik på, at få et indblik i hvor familierne kom fra og hvordan de havde fundet frem til netop dette tilbud. Dette blev oftest italesat af enten sundhedsplejerske, læger, eller andet sundhedsfagligt personale, som har tilknytning til børn. Endvidere søgte jeg på forskning omkring Julemærkehjem, med det formål at finde ud af hvad børnene og forældrenes oplevelse af opholdet var. Her fandt jeg frem til et mixed methods studie af Ove Mørk "*Julemærkehjem: Børns overvægt og trivsel*" (2005) som havde til formål at evaluere betydningen af et ophold på Julemærkehjem målt på BMI, trivsel, sundhedsviden og- adfærd hos børn. Yderligere at undersøge forældres BMI og motivation for sundhedsadfærd kan prædikere et barns BMI. Undersøgelsens kvantitative del påviste, at der efter endt ophold var en reducere i børnenes BMI, øget trivsel, reduceret mobning, øget sundhedsviden- og motion. Det kunne ikke påvises, at forældrenes BMI og sundhedsadfærd prædikerede børnenes BMI. Den kvalitative del af undersøgelsen, som foregik i form af interviews med forældre, børn, og personale på Julemærkehjem, viste, at det sociale miljø var afgørende for at interventionen lykkedes. Dog kunne undersøgelsen ikke

illustrere hvilke problematikker barnet stod tilbage med efter returnering. Derfor synes der, at være en manglende viden på området, omkring hvilke konsekvenser som børnene mærkede af opholdet, når interventionen ikke var lykkedes.

Jeg gik videre til, at undersøge forskning omkring sundhedsfremme og sundhedspædagogik, med det formål at få indsigt i hvordan Julemærkehjemmet skulle forstås, og om der lå teoretiske overvejelser bag deres værdier som organisation. Dette ledte mig til "*SundhedsPÆDAGOGIK i sundhedsfremme*" (2012) af Venka Simovska og Jeanette Magne Jensen, som blandt andet redegøre for "*Sundhedsfremme = Sundhedspolitik x Sundhedspolitik*" (Simovska & Jensen, 2012: 22). Det vil sige, at sundhedsfremme er et resultat af de to fænomener, hvoraf sundhedsfremme ikke kun har til formål at hjælpe individer til at træffe sunde valg, med også at gøre sunde valg tilgængelige for alle. Derfra synes der at tegne sig et billede af, at Julemærkehjemmet var en sundhedsfremmende indsats, som havde til formål at lære børn at træffe sunde valg gennem deres gratis tilbud. Dette billede undersøgte jeg videre, og fandt frem til en tidligere projekt rapport fra Roskilde universitet "*Julemærkehjem som sundhedsfremmende aktør*" (2017) af Anita Selmer Bennetzen, Signe Juul Hansen og Nanna Søndergaard Skov. Formålet med denne undersøgelse har været at belyse problematikker omkring Julemærkehjem som sundhedsfremmende aktør, og har kunnet udlede gennem fortolkning at returneringen har medført en række komplikationer for de to børn som har indgået i undersøgelsen. Derudover er der også blevet fortolkning på børnenes sundhedsopfattelse, som synes at have bevæget sig mere over i en hvad de kalder for en medicinsk sundhedsforståelse. Rapporten har skabt en forståelse af, hvorfor returneringen fra Julemærkehjemmene ikke virker, ved at påpege det sociale miljø, hvor af der også sker sammenstød mellem forventning og virkelighed. Dog synes der stadigvæk ikke, at blive undersøgt hvilke konsekvenser opholdet medfører, andet end stigmatisering som "Julemærkebarn" (Bennetzen & Hansen & Skov, 2017: 1+60). Herfra begyndte jeg at undersøge om familiemønstre også havde en rolle i hvorvidt returneringen fra Julemærkehjem kunne være vellykket eller særligt udfordrende. Derfor undersøgte jeg Allan Westerling's bog "*Individualisering, familieliv og fællesskab*" (2008), og fandt ikke nogen direkte linkning til Julemærkehjem, men blev bevidst omkring, at der mange måder hvorpå moderne danskerne lever i familielivet på. Jeg gik videre til, at genlæse genlæste Ditte Marie From's PHD afhandling "*De sunde overvægtige børn. Sundhedspædagogiske potentialer i arbejdet med overvægtige børn*" (2012). Denne afhandling har inspireret mig til at udføre dette speciale, eftersom From har belyst hvordan overvægtige børn også er sunde, og bliver

gjort usunde af andre instanser og faktorer. Dette gav mig motivation til, at give flere børn mulighed for at fortælle om deres oplevelse, også med det formål, at kunne belyse hvilke konsekvenser det reelt set har for børnene, og hvad de psykiske faktorer bag returneringen fra et Julemærkehjem er.

Den forskning der er på området synes at være opdelt i enten, Julemærkehjem og sundhedsforståelser, eller børns oplevelser med overvægt og trivsel, hvor koblingen mellem barnets oplevelse af Julemærkehjem er mangelfuld. Der mangler, at blive undersøgt, hvad der sker med de børn, hvor Julemærkehjemmet ikke har været en succesoplevelse. Derfor synes der at være fundet et videnshul, i at der mangler undersøgelser omkring konsekvenserne ved Julemærkehjemmet, og hvilken indvirkning dette ophold har på børn. Tilmed også hvordan de oplevelser og erfaringer som barnet har gjort sig påvirker familiens hverdagsliv. På baggrund af ovenstående litteratursøgning er genstanden for denne undersøgelse blevet et barns oplevelse og erfaringer med Julemærkehjem, fordelt henover en tidslinje “før, under og efter opholdet”. Derudover bidrager denne undersøgelse til forskning i sine metodiske overvejelser og udførelser, som har været nøje udvalgt til netop dette emne.

Teori

Følgende afsnit vil redegøre for de teorier som er blevet studeret og udvalgt, til at udgøre den teoretiske ramme for dette speciale på baggrund af ovenstående litteraturreview.

Teoriafsnittene vil bestå af en redegørelse af de fænomener og begreber som de hver især anvender ud fra deres egen position, hvorfor der også vil indgå en kort introduktion af forfatterne selv. Afsnittet har til formål at udstyre læseren med det begrebsapparat, som er blevet anvendt til at analysere empirien.

Hverdagsliv

Charlotte Højholt og Ernst Schraube har skrevet bogen “*Psychology and the conduct of everyday life*” (2016), som omhandler det psykologiske studie af adfærden i menneskets hverdagsliv i nutidens samfund. Højholt og Schraubes tilgang har fokus på spørgsmålet om, hvordan mennesket, som aktive sensoriske subjekter, lever livet i deres hverdagsliv. Deres teori omkring hverdagslivet bygger på at udforske adfærden i livet som basis for at kunne

forstå dilemmaerne og modsigelserne, vi som mennesker bliver konfronteret med i vores daglige liv. Højholt og Schraube italesætter, hvordan vigtigheden af ”conduct” [oversat til: livsførelse] i psykologien ligger i at udforske og forstå de daglige aktiviteter hos det individuelle subjekt. Subjektet organiserer, interagerer og skaber mening i den mangfoldighed, der ligger i sociale relationer og modstridende forventninger i og på tværs af de forskellige kontekster, som subjektet er indlejret i, i det daglige liv (Højholt & Schraube, 2016: 1). Teoretikerne fremhæver, at begrebet ”hverdagsliv” tager hensyn til, at mennesket, i samspil med andre, producerer og reproducerer deres liv gennem daglige aktiviteter, vaner, rutiner og sociale relationer.

Ifølge Højholt og Schraube er hverdagslivet mere end bare dag-til-dag aktiviteter, men derimod essensen af subjektets liv. Hverdagslivet som begreb spænder over alle humane aktiviteter situeret i og på tværs af mangfoldige rum og kontekster; hjemmet, arbejde, uddannelsesinstitutioner, digitale rum blandt andre. Heraf er skolen eksempelvis et rum, hvor sociale relationer bliver produceret og reproduceret (Højholt & Schraube, 2016: 2). Ifølge Højholt og Schraube, så koncentrere undersøgelsen af livsførelse i hverdagslivet sig om menneskelig aktivitet, og det centrerer sig om de levede erfaringer, oplevelser, agendaer og anstrengelser af, hvordan subjekter lever deres hverdagsliv. Hverdagslivet repræsenterer dermed et felt mellem de enkelte subjekter og samfundsstrukturer, og formulerer i høj grad subjekternes erfaringer og handlingsrum, når de kæmper med disse strukturer gennem kollektive og strukturerende handlinger (Højholt & Schraube, 2016: 3+5). Hverdagsliv skal altså forstås som essensen af subjektets liv, som leves gennem aktiviteter på tværs af kontekster, og subjektets livsførelse er måden hvorpå livet bliver levet.

Ovenstående teori har til formål at begrebsliggøre hvad hverdagslivet og livsførelse som fænomener betyder, og hvordan det forstås i analysen af empirien. Derudover giver afsnittet et indblik i en teori som er forankret indenfor kritisk psykologisk, hvilket medfører et subjekt-orienteret fokus. Dette subjekt-orienterede perspektiv vil blive anvendt til, at forstå empirien, og prioritere at frembringe deres oplevelser og erfaringer. Højholt og Schraubes teori omkring subjektets livsførelse i hverdagslivet er inddraget i specialets teoretiske ramme med henblik på at kunne undersøge og forstå informanternes hverdagsliv, samt hvordan deres hverdagsliv og livsførelse bliver påvirket af datterens ophold på Julemærkehjem.

Selvforståelse

Olie Dreier, som er forfatter til kapitlet *“Self-understanding”* i førnævnte bog *“Psychology and the Conduct of everyday life”* (Højholt & Schraube, 2016), redegør for, hvad han forstår ved begrebet selvforståelse [oversat fra self-understanding]. Han beskriver, at en persons oplevelser, erfaringer, bekymringer og holdninger er aspekter af individets adfærd i hverdagslivet - dog i relation til hverdagens sociale praksis. Dermed kommer subjektet til at forstå sociale praksisser og dets selv både i og gennem subjektets hverdagsliv. En nærmere definition hos Dreier lyder således:

“A person’s self-understanding is her understanding of herself as the one who conducts her life the way she does. It is based on perceiving herself as the person whose sequence of first-person experiences accompanies her activities in the structures of her everyday social practice.” (Dreier, 2016: 23).

Selvforståelse er baseret på at forfølge subjektets selv og livsførelse i hverdagslivet, hvoraf subjektets selvforståelse opstår i dets livsførelse i hverdagslivet. Ifølge Dreier, så udvikler subjektet dets selvforståelse ved at opfatte diverse dialoger og refleksioner på tværs af kontekster og praksisser (Dreier, 2016: 25). Subjektet er altså involveret i sociale praksisser, såsom et barn i en folkeskoleklasse, hvor barnet kan dyrke sin selvforståelse.

Dreier fremhæver, at forbindelsen mellem selvforståelse og refleksion bør forstås som værende tæt med livsførelsen af hverdagslivet i praksis. Det er nødvendigt at spørge, hvordan selvforståelsen og refleksionen informerer og guider subjektets vedvarende livsførelse. Yderligere, hvordan en bestemt selvforståelse er involveret i at forme subjektets liv i praksis, og hvordan det udfordrer subjektets livsførelse. Endvidere er det relevant at spørge, hvordan begivenheder og problematikker i subjektets livsførelse i praksis påvirker og udfordrer subjektets selvforståelse. Han beskriver i den forbindelse: *“In fact, her self-understanding informs her conduct of life, but it is also infused and challenged by it. It arises from her practice, which feeds it.”* (Dreier, 2016: 25). Derudover fremhæver han, at subjektet adresserer problemer, hvad angår selvforståelse og refleksioner, med mellemrum i de vedvarende aktiviteter i subjektets livsførelse (Dreier, 2016: 25+26). Subjektets selvforståelse er således forbundet med specifikke steder, aktiviteter, relationer og deltagende aktører i dets hverdagsliv (Dreier, 2016: 26).

Ovenstående teori har til formål, at introducere hvad begrebet selvforståelse rummer, og hvad det indebærer. Hvordan subjektets selvforståelse bliver dannet, og hvordan selvforståelsen har indflydelse på subjektets livsførelse. Dreiers teori vil derfor blive anvendt med formålet om at undersøge og opnå indblik i informanternes måde at forstå sig selv på og samtidigt belyse, hvad disse selvforståelser er et produkt af- og hvilken betydning dette har for informanterne. Teorien er forankret indenfor kritisk psykologi, hvilket giver anledning til, at forstå empiriens problematikker ud fra de livssammenhænge, som problemerne udspiller sig i (<https://leksikon.org/art.php?n=5143>).

Børns deltagelse på tværs af praksisser

Maja Røn Larsen er forfatter til artiklen "*May I please tell you a little anecdote*" (2016), som adresserer tværfagligt professionelt arbejde samt beslutninger angående inklusion i skolen, ved at anvende en tilgang som er inspireret af social praksisteori (Røn Larsen, 2016: 65). Røn Larsen italesætter, hvordan børn lever deres liv som aktive deltagere på tværs af forskellige sociale praksisser, såsom skolen og familien. Dertil fremhæver hun, at hvad der finder sted i den ene sociale praksis, har betydning for, hvad der finder sted i en anden social praksis. De forskellige sociale praksisser har således indflydelse på hinanden, og hertil har hver social praksis andre aktører, såsom jævnaldrende, forældre, og professionelle. Derfor overlades barnet med opgaven om at forbinde og håndtere forskellige og potentielle modsætninger i de krav og forventninger, der stilles i de forskellige sociale praksisser. Ifølge Røn Larsen, så er børn ofte overladt til dem selv med henblik på blandt andet at navigere i forskellige typer af uddannelsesinstitutioner. Røn Larsen argumenterer hertil, at denne navigations proces har tendens til at placere barnets deltagelsesmuligheder og indflydelse i risiko (Røn Larsen, 2016: 69).

Ovenstående teori har til formål, at kunne anvende en social praksisteori, så returneringen fra Julemærkehjemmet kan forstås ud fra en teoretisk ramme. Teorien begrebsliggøre "social praksis" hvilket vil blive anvendt til at undersøge og forstå et barns sociale praksis og hverdagsliv, idet teorien giver anledning til at belyse C's skift mellem sociale praksisser. På den måde vil læseren være bevidst omkring, hvordan jeg forstår børn som aktive deltagere på tværs af forskellige sociale praksisser. Teoretikeren er forankret i den kritisk psykologiske position, dog med inspiration fra kulturel, historisk, aktivitetsteori (CHAT), hvilket giver

anledning til en subjektforståelse, hvoraf menneskets tanker, handlinger og følelser er udviklet i konkrete sociale relationer og kontekster (<https://leksikon.org/art.php?n=5143>).

Mobning

Hanne Rabøl Hansen er forfatter til bogen *“Mobning”* (2018), hvoraf hun begrebsliggør mobning som et fænomen, der bør findes i fællesskaberne. Ud fra en socialkonstruktivistisk tilgang italesætter Hansen, hvordan årsagen til mobning bør findes blandt mønstre i fællesskaber, frem for personlige egenskaber. Hun definerer begrebet mobning således: *“En uformel fællesskabsform, der bygger på systematiske udstødelmønstre af deltagere i formelle sociale sammenhænge”* (Hansen, 2018: 16). Hansen redegøre for hvordan mobning i skoleklassen er en fællesskabsform, hvoraf der eksisterer kampe og balancer mellem formelle og uformelle hierarkier og fællesskaber (Hansen, 2018: 16). Det formelle og uformelle beskriver hun som det strukturelle overfor kultur. Skoleklassen er en social enhed, som voksne mennesker har skabt, hvoraf hver enkelt elev deltager på lige fod med andre. Netop denne lighed bliver krænket, når et uformelt fællesskab, som mobning, tager magten (Hansen, 2018: 16). Det uformelle beskriver hun som kulturen, herunder normer, forhold, magt og morale, som mennesker i fællesskab konstruerer. Hansen fremhæver, at hendes definition på mobning ikke er en støbeform, hvori det kan afgøres, om et barn bliver mobbet eller ej. Det er derimod det, som hun kalder en analytisk definition, hvorfor den kan bruges til at skærpe menneskets opmærksomhed på de sociale faktorer, som driver mobning frem (Hansen, 2018: 17).

Hansen beskriver, at ordet mobning er en flydende betegner, hvor ordet, samt vores forståelse heraf, får betydning efter situationer, magtforhandlinger, lokale forhold og historier. Mobbeformer er, ifølge hende, ikke en bestemt eller fast standard, der kan sættes på model. Mobning er tværtimod et fænomen, som udvikles socialt, men rammer individuelt (Hansen, 2018: 11+17).

Ovenstående teori har til formål, at begrebsliggøre hvordan mobning forstås i specialet, og anvende begrebet til at undersøge hvilken betydning mobning har for informanternes hverdagsliv og livsførelse. På den måde vil læseren vide, hvordan der analyseres og arbejdes med mobning. Derudover beskriver teorien mobning i skoleklassen, og forstår skoleklasse som en social enhed, hvilket stemmer overens med hvor C befinder sig. Dette skaber

forudsætningen for en bedre forståelse af, hvilke mobbefaktorer og mobbe problematikker C står overfor. Hansen arbejder ud fra en socialkonstruktivistisk videnskabsteori, hvorefter hendes måde at definere mobning tager afsæt i nogle diskursive magtforhold og -forståelser samt mobning som flydende betegner. Det har den betydning, at mobning er et socialt fænomen i samfundet, som informanterne står overfor.

Sundhedsforståelser

Uffe Juul Jensens "*Sundhedsbegreber filosofi og praksis*" (1994) introducerer og belyser samtlige sundhedsforståelser som han ser eksisterer i samtiden. Jensen italesætter, at han ser, der eksisterer en omfattende interesse for selve sundhedsbegrebet samt en helt særlig fascination af og diskussion om netop dette fænomen. Der er modstridende interesser om, hvilke praksisser, der kan få ejendomsretten til at indholdsudfylde begrebet om sundhed, hvilket kommer til udtryk igennem det, som Jensen kalder en kamp. Jensen uddyber, at denne kamp udspringer fra et ønske om at ændre de former for praksis, der har betydning for menneskelig sundhed. På baggrund af denne opdagelse italesætter Jensen en ontologisk undren, om hvorvidt sundhed er noget bestemt og entydigt, og hvad sundhedsbegrebet siger om den virkelighed, som mennesker lever i.

Diskussionen om sundhedsbegrebets ontologi, mener Jensen, har erkendelsesteoretiske og erkendelsesmæssige konsekvenser. Han fortæller, at alt afhængigt af hvordan vi besvarer det ontologiske spørgsmål, så vil mennesket have forskellige opfattelser af, hvordan vi udforsker sundhedsbegrebet, og hvorledes vi begrundes udsagn om, hvad sundhedsbegrebet udtrykker eller står for (Jensen, 1994: 10). Jensen skelner særligt mellem to forskellige opfattelser af begrebets ontologi og omtaler dem som henholdsvis 'essentialisme' og 'nominalisme' (Jensen, 1994: x).

Jensen redegør for, at begrebet sundhed, ifølge den essentialistiske forståelse, er en idé eller tankemæssig størrelse, der repræsenterer noget bestemt, noget virkeligt og uforanderligt. Begrebet er derfor hævet over tid og sted, og har ingen historie. Ifølge Jensen er essentialismen velkendt i den medicinske tradition. Han forklarer, at sundhedsbegrebet opfattes snarere som et sygdomsbegreb, og at sygdomsbegrebet tænkes som et billede af sygdommens essens. Sygdommens essens antages ud fra essentialismen at kunne beskrives gennem teoretiske eller videnskabelige udsagn, eksempelvis ved den antagelse at sygdomme

er afvigelser fra bestemte biologiske normaltilstande.

Idealet om at forankre, fundere eller udvikle praksis gennem tilvejebringelse af begreber, der fanger fænomenets essens, kalder Jensen for en erkendelsesteoretisk fundamentalisme.

Jensen forklarer, at essentialismen mener, der altid har været meninger og forestillinger om sundhed, men kun ved at nå frem til en præcis karakteristik af sundhedens væsenstræk, og fundere menneskets praksis heri, vil vi kunne udvikle en egentlig sundhedspraksis (Jensen, 1994: 11+12). Ifølge Jensen kan dette fundamentalistiske syn på udvikling af praksis resultere i det, han kalder for 'etnocentrisme' (Jensen, 1994: 12). Etnocentrisme er risikoen for at begreber fra en bestemt kultur bliver ophøjet til målestok for erkendelse og rationalitet (Jensen, 1994: 12).

Yderligere redegør Jensen for et alternativt syn, der tager afsæt i det, han kalder for den 'nominalistiske' opfattelse af begreber (Jensen, 1994: 12). Det nominalistiske syn på begreber indebærer et relativistisk syn på forholdet mellem teori og praksis. Praksis kan ikke have forankring eller fundament i noget uforanderligt, eftersom sundhedsbegrebet ikke er absolut, og uden for historiens grænser (Jensen, 1994: 12). Ifølge Jensen opfattes begreber fra dette synspunkt ikke som tankemæssige afbildninger eller repræsentationer af noget uforanderligt. Begreber er ord anvendt på bestemte måder i overensstemmelse med bestemte regler. Disse ord anvender mennesket som fællesbetegnelser for fænomener med visse fællespræg. Dertil er ordene anvendt i forskellige historiske og kulturelle sammenhænge, hvorfor de er anvendt på forskellige måder. Det er, ifølge Jensen, oftest en betegnelse for forskellige handlemåder, der er i konflikt med accepterede sociale konventioner. Disse konventioner er i sagens natur forskellige fra kultur til kultur (Jensen, 1994: 12).

De to ovenstående sundhedsforståelser er, ifølge Jensen, ikke blot to forskellige filosofiske opfattelser af forholdet mellem begreber og virkeligheden. Det er to modsatrettede perspektiver i en vedvarende kulturel og ideologisk konflikt om udvikling og stabilitet. Fundamentalismen, som ifølge Jensen er et resultat af en essentialistisk opfattelse, kan ses som en historisk og samfundsmæssig afgrænset praksis' forsøg på at ophøje sit eget perspektiv og sine egne begreber til almengyldige begreber. Den er et udtryk for den kulturelle blindhed, som er et resultat af etnocentrismen. Dog indebærer denne blindhed over for andre former for praksis og andre kulturer end ens egen, en relativisme i forhold til andre kulturer. Deres begreber, værdier og perspektiver fremstilles i modsætning til ens egne. Andres begreber ses derfor som relative, som historisk betingede og begrænsede. På den

måde er fundamentalismen og relativismen ifølge Jensen to gevækster, der snylter på hinanden - de udnytter hinanden og kan derfor kun eksistere i kraft af den andens eksistens (Jensen, 1994: 12+13).

Ovenstående teori har til formål, at redegøre for to henholdsvis forskellige sundhedsforståelser, som empirien analyseres ud fra. Juul Jensen er filosof, hvilket betyder, at han forholder sig til- og redegør for begrebet "sundhed" og måden hvorpå mennesket forstår hvad det er på. De to sundhedsforståelser, essentialismen og nominalismen synes at være de mest fremtrædende i empirien, hvorfor det netop er disse to der er redegjort for. På den måde vil de blive anvendt til at forstå hvordan empirien forstår "sundhed", og hvilken indvirkning Julemærkehjemets sundhedsforståelse har på informanterne efter endt ophold.

Slut med forbudt

I forsøget på at undersøge hvilke stemmer, der skaber bølger i vandet i år 2022, blev jeg ledt ind på bogen "*Slut med Forbudt*" (2016) af Morten Svane og Morten Elsøe. Formålet med denne teori er at kunne undersøge, hvilke konsekvenser der kan være ved en sundhedsforståelse. "*Slut med Forbudt*" er også en podcast med de to forfattere som værter, hvori de blandt andet taler om "sundhedsstress" og "sundhedsdiktaturet". Derudover er begge forfattere og podcastværter store på de sociale medier, og de debatterer og problematiserer flittigt de mange forskellige sundhedstendenser samt forståelser. Morten Elsøe er uddannet cand.scient og betragter sig selv som sundhedsformidler og debattør ([Presse — Morten Elsøe](#)). Morten Svane er uddannet cand.it med speciale i sociale medier og har en personlig baggrund inden for den danske fitnessverden. Han er forfatter, udgiver podcasts, og har en interesse i at kaste et kritisk blik på fitnesskulturen og hvilke konsekvenser nogle af de accepterede normer heri kan have for helt almindelige mennesker, der bliver opslugt af dem ([Om mig – Mortensvane.dk](#)).

Formålet med bogen "*Slut med Forbudt*" er, ifølge Svane og Elsøe, at gøre op med de herskende sundhedskrav og forestillinger om mad, overvægt, kropsidealer og tilfredshed (https://books.google.dk/books/about/Slut_med_forbudt.html?id=nItiDAAAQBAJ&source=kp_book_description&redir_esc=y)

Du er ikke, hvad du spiser

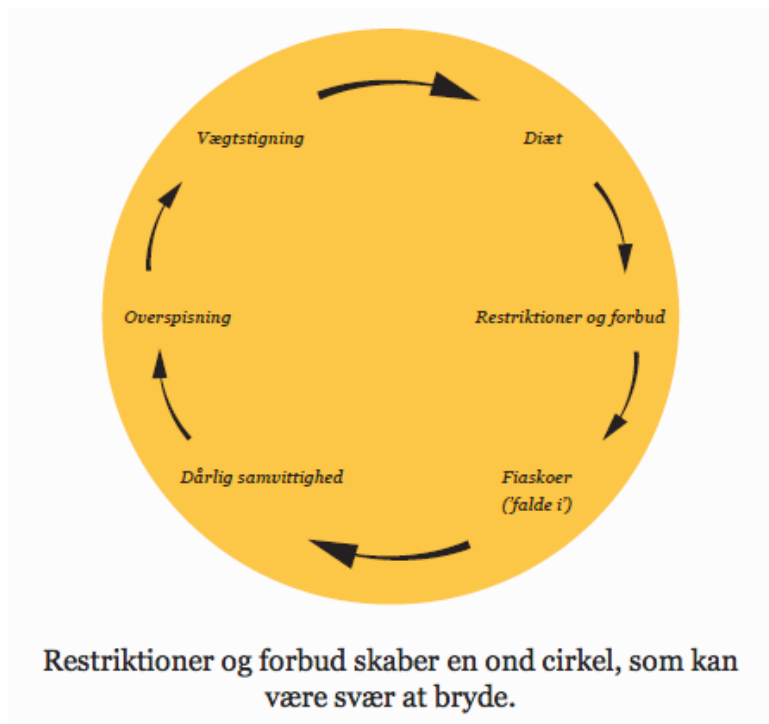
Elsøe og Svane fremlægger, hvordan der ses en tendens i samfundet til, at den gængse sundhedsforståelse forstår visse fødevarer, blandt andet sukker, som værende giftige og 'usunde' (Elsøe & Svane, 2016: 28-30). De to forfattere beskriver, at de forstår sund og usund som en dikotomi, hvor det ikke er selve fødevaren, der er sund eller usund - det er derimod mængden, der indtages, af den pågældende fødevare. Derfor giver det, i deres optik, ikke mening at kalde eksempelvis kage, slik eller burgere for usunde, og de tydeliggør hertil, at en sådan opfattelse kan have alvorlige konsekvenser for subjektet, der prædiker dette (Elsøe & Svane, 2016: 28-30). "*Kostreligioner som stenalderkost og LCHF lægger rigide regler ned over kosten. Det kan ødelægge glæden ved mad og i værste fald føre til spiseforstyrrelser*" (Elsøe & Svane, 2016: 27). Forfatterne redegøre for, at intet er så sundt, at det ikke har potentiale for at blive usundt. Altså afhænger madens sundhedsværdi, ifølge Elsøe og Svane, af mængde og kontekst. De udlægger et konkret eksempel for læseren:

"For eksempel kan et ensidigt fokus på det sunde forhindre, at du spiser en varieret kost, og det kan betyde, at de kilo, du tabte på en kur, ryger på igen, før du har set dig om. I værste fald kan det få store konsekvenser for helbredet." (Elsøe & Svane, 2016: 29).

Subjektets tankegang omkring, hvad sundhed egentlig er i dag, forstår forfatterne som værende bundet op på nogle forskellige parametre såsom eksponering, falske dikotomier, kost religioner og skræmmeretorik. Dog er det subjektet, som lider konsekvenserne af det (Elsøe & Svane, 2016: 29).

'Alt eller intet' mentalitet

Elsøe og Svane udlægger, hvordan dikotomien omkring sund versus usund leder til forbud (Elsøe & Svane, 2016: 31+36). Når noget er "rigtigt" og "sundt", og noget er "forkert" og "usundt", så har det den effekt, at det forkerte og usunde bliver forbudt. Forbud er, ifølge forfatterne, en fast bestanddel i slankekure såsom LCHF, stenalderkost, juicefaste med videre, som alle kræver, at vejen til sundhed går gennem det, som de kalder "udelukkelseshelvede" (Elsøe & Svane, 2016: 36-37). Dette betyder, at en relativt bred vifte af fødevarer skal udelukkes, hvoraf forbuddene samt opfattelsen af, at noget er usundt eller forkert, fører til en 'alt eller intet' mentalitet hos subjektet, hvoraf disse restriktioner skaber en ond cirkel, som kan være svær at bryde (Elsøe & Svane, 2016: 36-37).

Ifølge teoretikerne, sker der noget hos subjektet, når en bestemt fødevarer bliver stemplet som “forbudt”. De hævder, at den forbudte fødevarer begynder at optage uforholdsmæssigt meget plads i psyken hos subjektet, og tankerne er både forstyrrende og stressende. Disse tanker øger sandsynligheden for hæmningsløs overspisning, så snart trætheden melder sig, eller hverdagens gøremål kommer i vejen (Elsøe & Svane, 2016: 37-39).

Ifølge Elsøe og Svane spænder den dominerende sundhedsforståelse i Danmark altså ben for subjektet på måder, der medfører, at vedkommende bevæger sig hen mod et forstyrret forhold til mad, hvilket både øjeblikkeligt og på sigt kan have en række konsekvenser for subjektet. De to forfattere udlægger, at det moderne subjektet har tilegnet sig et omfangsrigt fokus på detaljer, myter og regler, der ikke bidrager med noget positivt. De tilføjer hertil, at stadig flere rammes af depression og angst i takt med, at samfundets fokus på sundhedsmæssig selvrealisering stiger: *“En del af selvrealiseringen er ønsket om den perfekte krop”*. (Elsøe & Svane, 2016: 13). Ifølge teoretikerne skaber det, som de kalder for utopiske sundhedsideal, et kolossalt marked for lynkure, slankemidler og genveje, der hver og én lover et bedre og sundere liv. Så i stedet for at sætte subjektet fri, så mener forfatterne, at ønsket om en sund og smuk krop har skabt et såkaldt ‘fængsel’ af madstress, utilfredshed, skyld og skam (Elsøe & Svane, 2016: 13).

Ovenstående afsnit har til formål, at forstå subjektets tankegang omkring hvad sundhed er i dag, og hvordan subjektet kan opleve konsekvenserne af den tankegang. Altså bliver teorien anvendt til at analysere på, hvilke konsekvenser opholdet på Julemærkehjemmet og dets tilhørende sundhedsforståelse har på barnet. Teorien er forankret inden for socialkonstruktivismen, hvilket er af den betydning, at sundhedsforståelser forstås som diskursive, altså at de er tendenser som tilskrives betydning og magt af subjekterne i samfundet.

Alle ovenstående teoretiske afsnit har haft til formål at redegøre for hvilke teorier, som vil blive anvendt til at undersøge empirien. Der er blevet fremført ud fra hvert enkelt teori, hvorfor netop denne teori er udvalgt, og hvad den vil blive anvendt til i specialet.

Videnskabsteori

Følgende afsnit vil redegøre for det videnskabsteoretiske afsæt, som er blevet anvendt til, at konkretisere perspektivet på problemet og undersøgelsen af dette. Afsnittet vil derfor have til formål, at levere en præsentation af hermeneutikken og fænomenologien samt en redegørelse af, hvordan samspelet mellem disse to traditioner, bliver anvendt for at forstå genstandsfeltet.

Hermeneutik

Hermeneutik er i sin grundessens en fortolkningsvidenskab (Juul, 2012: 107). Den filosofiske hermeneutik derimod beskæftiger sig mere specifikt med, hvad det vil sige at være menneske, og understreger menneskets historicitet, dets indlejring i tidslige og rumlige sammenhænge, som det ikke kan frigøre sig fra (Juul, 2012: 121). Hans-Georg Gadamer er hermeneutisk filosof, som er elev af Martin Heidegger der var en tysk filosof og eksistentiel fænomenolog (1889-1976). Forfatteren Karl Simms har skrevet bogen "Hans-Georg Gadamer" (2015), som omhandler introduktioner til, hvad han forstår som væsentlige kritiske tænkere, der har haft indflydelse på litteraturstudier og humaniora (Simms, 2015; 1). Simms redegør blandt andet for Hans-Georgs Gadamer's begreber "Fordomme" [Oversat fra; Prejudice], "Tradition", "Situation" og "Horisont" [Oversat fra; Horizont], som jeg finder beskrivende for min arbejdsproces i dette speciale.

Den hermeneutiske opgave er ikke nødvendigvis at blive fri fra forskerens egne *fordomme*, men derimod at bringe dem frem i det åbne. Dermed kan forskeren søge at forstå et fænomen,

uden at fordommene komplicerer den proces (Simms, 2015: 70). Eftersom det ikke er første gang, at jeg undersøger Julemærkehjem, så havde jeg fra begyndelsen af fordomme fra den tidligere undersøgelse (jf. afsnit "Indledning").

Ifølge Karl Simms redegørelse af Hans-Georg Gadamer, så er mennesket situeret i traditioner som en uundgåelig del af den tilstedeværelse, mennesket har i livet (Simms, 2015: 72). Det at være situeret er en vigtig del af det, som Simms, med afsæt i Gadamer, kalder for at være i stand til hermeneutik - og ultimativt at kende sig selv. Idéen med situering er, at mennesket ikke står udenfor situationen og er ikke i stand til at have nogen objektiv viden omkring situationen (Gadamer, 2004: 301; Simms, 2015: 78): "*It represent af standpoint that limit the possibility of vision*" (Gadamer, 2004: 301; Simms, 2015: 78). I samarbejdet med informanterne har jeg forsøgt at blive inddraget og forstå den situation, de befandt sig i inden, under og efter Julemærkehjemmet. Jeg forstår mig selv som ude af stand til at stå udenfor situationen, og jeg tilegner mig viden ud fra det standpunkt, jeg har og er en del af.

Yderligere arbejder Gadamer, ifølge Simms, med, at mennesket har horisonter. At have en horisont forstås som, at mennesket ikke er begrænset af, hvad der er tæt på, men er i stand til at se forbi det (Gadamer, 2004: 301; Simms, 2015: 78) og dermed både se det, som er tæt på og langt fra: "*The horizon is the range of vision that includes everything that can be seen from a particular vantage point*" (Gadamer, 2004: 301; Simms, 2015: 78). Mennesket er nødsaget til at placere sig selv i den andens situation for at forstå den situation. Så hvis forskeren forsøger at forstå historien, må vedkommende transportere sig selv ind i den historiske horisont, hvor den anden taler fra. Når dette sker, betyder det ikke, at der nu er to lukkede horisonter, men derimod at horisonter er i bevægelse og ændres (Simms, 2015: 79). Jeg valgte tidligt i processen at besøge Julemærkehjemmet Liljeborg med formålet om at forsøge at blive bedre i stand til at forstå den historiske horisont, hvor informanterne beskrev sine oplevelser og erfaringer fra. Jeg er bevidst omkring, at jeg ikke kunne tilegne mig den samme oplevelse, eftersom jeg hverken er indskrevet på opholdet, er barn eller forældre.

Specialet undersøger en dansk families oplevelser og erfaringer tilbage for 4 år siden, hvilket er en historisk situation. Derfor, når vi talte om, hvad der skete tilbage for 4 år siden, forsøgte jeg at indleve mig i den daværende historie, hvorefter jeg spurgte informanterne, hvilken indvirkning eller betydning situationen havde for dem. Der blev på den måde skabt et rum, hvori perspektivet på historien kunne udfolde sig i både deres og min horisont. Opgaven arbejder ud fra forståelsen af, at historien påvirker mennesket i nutiden på forskellige måder -

og fortsætter med denne bevægelse. Hermeneutik er derfor aldrig endeligt, eftersom det er en tradition, der, med afsæt i egne fordomme og erfaringshorisonter, søger at forstå et fænomen eller den andens erfaringshorisont. Med ovenstående in mente har jeg i udarbejdelsen af specialet søgt at erkende mine fordomme og erfaringer, hvilket influerer min forskerposition, men jeg har samtidig søgt at sætte dem til side med henblik på at lade empirien tale for sig selv. Derfor anvender jeg heller ikke min egen erfaring og forudgående viden om genstandsfeltet direkte i analysen. Dog er min fortolkning af empirien forankret i min egen erfaringshorisont og mine fordomme om Julemærkehjem som fænomen. Jeg anvender derfor heller ikke min egen erfaring direkte i analysen, dog er min fortolkning af empirien forankret i min egen erfaringshorisont og fordomme om fænomenet Julemærkehjem.

Fænomenologi

Fænomenologien som videnskabsteoretisk tradition bidrager til et begrebsapparat, som beskriver den fælles verden, vi alle deles om; nemlig livsverdenen. Livsverdenen er den verden, vi lever i, og det er den verden, vi i dagligdagen tager for givet (Zahavi & Overgaard, 2005: 170). Det er den førvidenskabelige erfaringsverden, som vi er fortrolige med, og som vi ikke stiller spørgsmålstegn ved (Zahavi & Overgaard, 2005: 170). Jeg undersøger opgavens problem ud fra, at alle aktørerne i opgaven lever i deres subjektive livsverden, hvorfra jeg henter empiriens førvidenskabelige erfaringsverden og gør det til en del af specialets genstandsfelt.

Videnskaben synes ifølge Dan Zahavi og Søren Overgaard oftest at blive fremstillet som et forsøg på at beskrive virkeligheden objektivt. Zahavi og Overgaard sidestiller objektivitet med hvad de kalder for et tredjepersonsperspektiv. Objektivismen er derfor noget, som er uafhængigt af subjektiviteten, fortolkningen og det historiske fællesskab. Dog bør det ikke glemmes, at enhver objektivitet, forklaring, forståelse og teoribygning, har førstepersonsperspektivet som grund og forudsætning. Videnskab for fænomenologerne noget, som udføres af nogen, der har en særlig teoretisk indstilling til verden og et særligt verdensforhold, som har sin oprindelse et sted fra. Hvorfor det ikke er muligt at opnå objektivitet for fænomenologerne. På den måde er denne undersøgelse udført ud fra egne indstillinger til verden og verdensforhold, som jeg besidder på forhånd. Jeg er dermed bevidst om, at jeg har fortolket empirien ud fra mit eget førstepersonsperspektiv.

En af de centrale opgaver i en fænomenologisk analyse er ifølge Zahavi & Overgaard, at redegøre for, hvordan det teoretiske afsæt, som vi betjener os af, når vi bedriver videnskab, opstår på baggrund af, påvirker og forandrer vores hverdagslige væren-i-verden (Zahavi & Overgaard, 2005: 172). Yderligere er subjektets livsverden den primære genstand for en fænomenologisk undersøgelse, hvoraf subjektiviteten og den sociale virkelighed må forstås i relation til hinanden. I sin væren er et erfarende subjekt henvist til og afhængigt af andre subjekter, hvormed det enkelte subjektets rolle ikke må overses eller nedtones (Zahavi & Overgaard, 2005: 160).

Ovenstående afsnit har belyst både Hermeneutikken og Fænomenologien som videnskabsteoretiske traditioner, samt deres perspektiver på blandt andet videnskab, subjektet, social virkelighed og forskerposition. Jeg anvender Hans-Georg Gadamer (1900-2002), som bevæger sig indenfor den filosofiske hermeneutik, hvor den menneskelige væren og dets omgang med verdenen bliver undersøgt. På den måde bidrager den filosofiske hermeneutik til en forståelse af empiriens omgang med Julemærkehjem og andre sociale praksisser. Yderligere beskæftiger den filosofiske hermeneutik med hvad det vil sige at være menneske, og understreger, at mennesket er historisk forankret. Jeg anvender den filosofiske hermeneutik til måden hvorpå jeg går til undersøgelsen på, og udarbejder specialet løbende. Derfor vil analysen være baseret på egne fortolkninger, som tager afsæt i min egen erfaringshorisont.

Fænomenologiens ontologi opererer med troen på, at virkeligheden er det, der viser sig for de erfarende subjekter, hvorfor virkeligheden ikke kan forklares uafhængigt af dem, som virkeligheden viser sig for (Juil & Pedersen, 2012: 65). Det erfarende subjekt, og dets livsverden, er det empiriske udgangspunkt for dette speciale, hvorfor fænomenologien bliver anvendt i udarbejdelsen af de kvalitative interviews (jf. afsnit "Kvalitativt interview"). Dog findes den fænomenologiske tradition også i fremgangsmåden og tilgangen til specialets genstandsfelt, særligt på baggrund af fokuset på informanternes livsverden.

På trods af, at de to videnskabsteoretiske traditioner er uenige om, hvorvidt forskerens egen subjektivitet kan sættes i parentes, så har jeg forsøgt at finde en mellemvej i dette. Til dels har jeg for de mindreårige informanternes tryghed og engagement i deres fortællinger brugt min subjektivitet med henblik på ikke at skabe en følelse af, at de blev objektiviseret. Yderligere har jeg fortolket på empirien ud fra mine forforståelser, og forsøgt at sætte mig selv i parentes. Dette har været med det formål, at lade empirien tale for sig selv, og fokusere på

deres første persons fortælling, og at gøre subjekternes erfarede livsverdener til genstand for undersøgelsen.

Dog er både hermeneutikken og fænomenologien fortolkningsvidenskaber, og grænserne mellem de to videnskabsteoretiske traditioner er flydende. Formålet for begge traditioner er at indleve sig i og komme til forståelse af andre subjekters meninger og af den intentionalitet, som mennesker handler ud fra (Juul & Pedersen, 2012: 75).

I ovenstående afsnit er der blevet redegjort for de videnskabsteoretiske positioner, som går forud for undersøgelsen. Der er blevet introduceret til Hermeneutikken og Fænomenologien, heraf hvilket menneske- og videnskabssyn de besidder. Tilmed er der blevet belyst hvordan at jeg ser, at de to traditioner komplimentere hinanden, og benyttes løbende i specialet.

Metode

I følgende afsnit vil der blive belyst hvilke metoder der er blevet anvendt til at undersøge problemet, og hvilke overvejelser der er blevet gjort undervejs i udarbejdelsen af specialet. Afsnittet har til formål at være transparent overfor læseren, så det er tydeligt hvilke valg der er blevet truffet undervejs og hvilke årsager der har ligget til grund for disse beslutninger. Derudover vil det indgå hvordan netop denne metode har beriget til undersøgelsen, og hvordan analysen vil blive tilgået.

Empiri

I følgende afsnit vil den indsamlede empiri blive præsenteret. Afsnittet har til formål at give læseren en introduktion til, hvilke informanter som indgår i specialet, og hvordan jeg er kommet i kontakt med dem.

Specialets empiriske grundlag består af en moderne dansk familie bestående af fire medlemmer i husholdningen. Det som forstås ved “moderne” er, at moren har været gift før, og hendes børn derfor har to forskellige fædre. Moren danner ikke længere partner med datterens biologiske far, men derimod sønnens biologisk far. Datteren og sønnen deler derfor biologisk mor, men ikke far. Dette familieforhold taler vi en del om ved første møde, hvilket leder datteren ind på at fortælle om hendes biologiske far og forholdet til ham. Forholdet lader til, fra datterens side, at være dybt mærket af forskelsbehandling af farens nye kone, afvisninger fra farens side, og at gøre datteren til ansvarlig for deres beskadigede forhold. Disse komplikationer, giver hun udtryk for, har eksisteret både før og under opholdet på

Julemærkehjemmet. Dog fortæller datteren, at deres kontakt stoppede omkring nogle måneder efter opholdet endte. Datteren og den biologiske far har ikke kontakt i dag. Moren fortalte, at datteren hverken ønskede at tale med skolepsykologer eller coaches fra kommunen, og hun var derfor overrasket over, at datteren delte disse informationer og oplevelser med mig. Jeg blev her særligt opmærksom på ikke at italesætte emner, der kunne fremprovokere en reaktion eller et traume hos hende, som jeg i min position som forsker ikke er i stand til at håndtere. Af hensyn til informanterne har jeg valgt at omtale deres familiekonstellation, som de selv fremlægger den. Det vil sige, at A og B vil blive omtalt som C's forældre, og D som hendes lillebror. Hendes biologiske far vil nævnes som netop det, og han er ikke blevet tildelt et bogstav, eftersom hans del i specialet kun indgår ud fra C's oplevelse.

Familien skrev en ansøgning til Julemærkehjemmet i 2018, hvor datteren var 10 år gammel. Dette er 4 år siden i dag, og opholdet varede 10 uger. Hun er hjemme i weekenderne, hvoraf hun skifter hver anden weekend mellem, at være hos sin mor og stedfar, og sin biologiske far.

Ovenstående afsnit har præsenteret det moderne familieforhold, og hvordan konstellationen mellem børn og voksne vil blive italesat videre i specialet. Endvidere er det blevet konkretiseret hvornår datteren var på Julemærkehjem, og hvordan C har været skiftevis hos sine forældre og biologiske far hver anden weekend.

Foto-eliciterede interview

Følgende afsnit vil præsentere hvilken interviewmetode, som er blevet valgt til, at interview børnene. Afsnittet vil have til formål at give læseren et indblik i, hvilke metodiske overvejelser som gik forud for valget, og hvordan metoden har givet mig de nødvendige værktøjer til at tale med børn i en forskningssammenhæng.

Kim Rasmussen er forfatter af *“Det foto-eliciterede interview”* (2017) og fortæller om metoden som en interviewform, hvor der bliver benyttet fotos til at få fortællinger frem, der eksisterer og kan findes i fotografier: *“Idéen bag begrebet bygger således på, at der i ethvert to findes/gemmer sig en eller flere historier, der kan lokkes frem, hvis man organiserer og tilrettelægger rammerne for det.”* (Rasmussen, 2017: 109). Især kan det foto-eliciterede interview med børn, fremhæver Rasmussen, ses i forlængelse af den praksis, som mange børn

opvokset i vesten kender, fra da de er helt små, nemlig billedbøger. Her har barnet blot hovedrollen som den aktive fortæller, og den undersøgende voksen forholder sig lyttende og i baggrunden. Interviewet med barnet tager derfor udelukkende udgangspunkt i de billeder, som barnet har taget selv, og støtter dermed barnet i at ytre sig. Det medvirker, ifølge Rasmussen, til, at børnene selv kender konteksten, fotoet blev til i, hvorfor de kender situationen og ved, hvad der er sket før og efter den situation, fotografiet viser. (Rasmussen, 2017: 109+110). Metoden i sig selv inviterer til, at interviewereren kan kigge grundigt på barnets fotografier og med afsæt i undringer til de fotograferende situationer kan spørge ind til de ting, som fanger øjet. Det fotoeliciterede interview gav derfor muligheden for, at tale med barnet på en måde, hvor barnet og dets hverdagsliv, erfaringer og indtryk blev genstanden for samtalen. Derudover fremhæver Rasmussen, at fotografiet først for alvor bliver forståeligt, når de fortællinger, som ligger i dem og gemmer sig, kommer frem (Rasmussen, 2017: 112+113).

Rasmussen udlægger, at det er samspillet mellem fotografi og mundtlig beretning, der får et fotografis relativt åbne koder og potentielle informationer til at blive mere præcise og forståelige. Han beskriver, at mennesket ofte føler et behov for at bestemme og definere det åbne billede, med henblik på at forstå meningen i et fotografi, og vi går derfor ofte på opdagelse efter tegn og spor, der kan hjælpe os med at forankre det, som vi ser (Rasmussen, 2017: 114).

“Som forskningsmateriale er det derfor helt afgørende at lade de to typer af kildemateriale (de visuelle og de narrative data) spille sammen, ligesom det er centralt at lade børnefotoet være den første til at tolke sit eget fotografi”. (Rasmussen, 2017: 114).

Der er altså en helt anden information at hente, når barnet selv får lov til at fortælle og analysere på sit eget billede. Det medfører et unikt indspark i barnets kultur og tager forståelsen af billedet længere, end hvad selve fotografiet i sig selv kan fortælle. Rasmussen fremhæver også, at det ikke betyder, at forskeren skal afholde sig fra selvstændige tolkninger. Dog er det vigtigt at give barnet førersædet og pladsen til at udfolde billedet og udtrykke med sine ord, ligesom det er vigtigt at udfordre sin egen forforståelser og umiddelbare tolkninger (Rasmussen, 2017: 114). Yderligere understreger Rasmussen, at det er særdeles vigtigt, at forskeren kigger og lytter grundigt, når der spørges ind til de informationer, der ligger i både fotografiet og barnets udsagn. Her bliver der nemlig potentiale til, at forskeren med afsæt og

fokus på fotografi, kan blive ført af barnet ind i dets kultur, miljøer og livsverden (Rasmussen, 2017: 115). Selve interviewet er i sig selv en analyseproces, hvor forskeren og barnet går i dybden med fotografiet. Endvidere er der efterfølgende en analytisk proces hos forskeren, der yderligere kan have betydning for tolkningen og udlægningen af toto og fortælling (Rasmussen, 2017: 115).

Ovenstående afsnit har redegjort for det foto-eliciterede interview som metode, og hvilke metodiske overvejelser der har ligget til grund for netop dette metodevalg. Der er blevet udlagt hvilke værktøjer det foto-eliciterede interview udstyrer forskeren med, som kan være fordelagtigt, når der udføres interview med børn.

Fænomenologisk interview som kvalitativ forskningsmetode

Følgende afsnit vil præsentere den anden interviewform, som er blevet valgt i forbindelse med at undersøge genstandsfeltet. Ovenstående afsnit præsenterede hvordan det foto-eliciterede interview er blevet tilgået, og denne metode netop er blevet valgt med henblik på børnene. Derfor ønskede jeg at inddrage en anden kvalitativ forskningsmetode, som gjorde det muligt at interviewe forældrene, og det barn som har været på Julemærkehjem. Det fænomenologiske interview er derfor blevet anvendt til at interviewe forældrene, og anden del af C's interview.

På førstedagen, efter opstartsmødet, lagde jeg ud med at interviewe forældrene. Netop dét interview ønskede jeg skulle foretages først på baggrund af refleksionen om, at hvis der var noget, jeg skulle være bevidst omkring inden jeg talte med børnene, så ville forældrene kunne gøre mig opmærksom på dette. Jeg kunne få en forståelse af, hvorfor datteren blev tilmeldt Julemærkehjemmet fra to af værgernes perspektiv først, inden jeg dykkede ned i, hvordan den beslutning havde været for hende.

Interviewet med forældrene var et fænomenologisk interview, hvor jeg ønskede en samtale omkring de oplevelser, de har haft omkring deres datters ophold på Julemærkehjemmet Lilkeborg, og hvordan det har haft indflydelse på deres families sundhedsforståelse, selvforståelse og hverdagsliv. I forbindelse med udarbejdelsen af de kvalitative interviews har jeg anvendt bogen "*Kvalitative metoder*" af Svend Brinkmann og Lene Tanggaard (2010), heraf kapitlet "*Fænomenologi*" skrevet af Bo Jacobsen, Lene Tanggaard & Svend

Brinkmann. Interviewet med forældrene, og den sidste del af interviewet med datteren, blev tilgået ud fra den fænomenologiske kvalitative forskningsmetode. Metoden er forankret i et perspektiv, som antager, at den vigtige virkelighed er det, som mennesker opfatter som vigtigt i deres verden. Dette åbnede muligheden for at stille skarpt på at forstå sociale fænomener ud fra informanternes egne perspektiver og at beskrive verdenen, som den opleves af informanterne (Jacobsen & Tanggaard & Brinkmann: 195). Ifølge Brinkmann, Tanggaard & Jacobsen eksisterer der ikke et regelsæt for at udføre fænomenologisk forskning. Til gengæld efterlader det rummet til at udvikle og navigere i egne fremgangsmåder, som på den måde bliver tilpasset den konkrete forskning (Jacobsen & Tanggaard & Brinkmann: 198). Måden, hvorpå jeg har udviklet min forskningsmetode i praksis, har været at lade mig inspirere af forskellige måder at interview informanterne på med særligt fokus på, hvad der var hensigtsmæssigt for børn. Deraf har jeg navigeret mig frem til en metode, hvor jeg både kunne have samtaler baseret på informanternes oplevelser og samtaler baseret på selvvalgte billeder af børnenes hverdagsliv. Selve udformningen af interviewspørgsmålene har haft til formål at kunne belyse informanternes erfaringshorisonter, hvoraf mine egne forestillinger forsøges at sættes i parentes. Samtidig skal spørgsmålene indeholde et element af åbenhed i sig med henblik på at kunne have retning mod informantens personligt levede overvejelser (Jacobsen & Tanggaard & Brinkmann: 199). Som det ses i interviewguiden (bilag 1), så har jeg udformet spørgsmål til forældrene på forhånd med konkrete emner, som jeg ønskede at undersøge og få deres oplevelse af. Interviewet var på sin vis opdelt i to hovedkategorier, nemlig den første del som undersøger forældrenes syn på sundhed, og hvilken tilgang til sundhed de ønskede at viderefremidle til deres børn. Derudover omhandler den anden del beslutningen omkring Julemærkehjem og deres oplevelse af dets virkning. Yderligere ses det i bilag 1, at jeg først har interviewet datteren gennem det fotoeliciterede interview (jf. afsnit "Fotoeliciteret interview", hvoraf jeg har udformet spørgsmål omkring hendes oplevelse og erfaringer fra hendes ophold på Julemærkehjem - heri hvilken indvirkning opholdet har haft på hende, og hvilken forståelse af sundhed hun er blevet oplært i.

Da interviewet med forældrene var slut, så instruerede jeg børnene i, hvilke typer fotos de kunne tage og hvordan. Her blev det udlagt, at det faktisk var frit for, hvilke typer billeder de måtte tage, og hvem billederne måtte være af. Billederne skulle være repræsentative for barnets hverdag og maksimalt være tre billeder om dagen i syv dage. Det var med formålet om at begrænse, hvor mange billeder børnene skulle tage, så billederne havde nogle overvejelser bag sig, og at opgaven virkede overskuelig for børnene. Der blev dog også lagt

vægt på, at hvis de havde et ønske om at vise mig mere end de tre billeder, så var det også godkendt. Fotografierne blev ikke sendt til mig, eftersom jeg ikke ønskede at fortolke på dem inden børnene havde fået muligheden for dette. Derfor så jeg dem først da jeg udførte interviewene. Børnene havde billederne på deres egne telefoner, som lå imellem os under samtalen, så vi begge kunne se skærmen. Det resulterede i, at vi kunne have samtalen hen over billederne. Rasmussen italesætter vigtigheden i at analyserne af empirien tager afsæt i børnenes kommentarer og fortællinger, så der er respekt for det, som børnene fremhæver (Rasmussen, 2017: 116).

Ovenstående afsnit har redegjort for de metodiske overvejelser bag valget om, at udføre fænomenologiske interviews med både forældre og tildel datteren. Der er blevet redegjort for hvilke fordele denne metode synes at have, og hvordan disse fordele er blevet bragt i spil. Endvidere er der implicit blevet præsenteret en rækkefølge i, hvordan interviewene er blevet udført.

Forskerposition

Følgende afsnit vil præsenteret hvilken forskerposition jeg har haft undervejs i udarbejdelsen af undersøgelsen, og hvordan positionen er blevet brugt i mit arbejde med- og undersøgelse af empirien. Afsnittet har til formål at introducere over for læseren, hvilke overvejelser og tanker der er gået forud for undersøgelsen.

Da specialet er udsprunget af egne interesser og tidligere opgaver indenfor samme emne, så har jeg valgt at inddrage et afsnit om min forskerposition. Jeg har gennem min forskerposition forsøgt at skubbe egne fordomme omkring Julemærkehjem til side. For at gøre dette, tog jeg alene på en rundvisning sammen med andre børnefamilier på Julemærkehjemmet, talte med personalet over telefon og ved fysisk fremmøde. Hertil talte jeg også med nogle af børnene, som var bosat på Julemærkehjemmet. Dernæst udførte jeg interviewene med mine informanter, hvoraf jeg fortsat forsøgte at tilegne mig viden omkring deres erfaringer og oplevelser, uden at inddrage mine egne. Det var trods alt mine informanter, som havde afprøvet opholdet, og mit formål med specialet har ikke været at vurdere ud fra egen fortolkning, hvad jeg synes at Julemærkehjemmet evner. Formålet har været at forstå en families erfaringer med Julemærkehjem, heraf hvilke oplevelser de har haft, og belyse hvordan opholdet har påvirket dem og deres hverdagsliv. Dog er det væsentligt at

fremhæve, at mine egne erfaringer og tidligere oplevelser har været fundamentet for, hvordan jeg har forstået empirien (jf. afsnit “Videnskabsteori”).

Endvidere har jeg som forsker positioneret mig som et menneske, der udelukkende har haft interesse i at høre om familiemedlemmernes erfaringer og oplevelser med Julemærkehjemmet, og hvordan det har påvirket deres hverdagsliv. Dette gav forældrene en tryghed, eftersom de oplevede en uformalitet, og en stemning af, at alt hvad de fortalte mig ikke ville kunne gøre dem fortræd. Derudover har min forskerposition været at zoome ind og ud i selve interviewet. Interviewene indeholder familiernes erfaringer og oplevelser af hverdagslivet, sundhedsforståelser, Julemærkehjemmet, selvforståelse og meget andet. Heraf har jeg i specialet zoomet ind på enkelte oplevelser, hvoraf jeg har zoomet ud igen og forsøgt at forstå disse oplevelser i relation til opholdet på Julemærkehjemmet.

Ovenstående afsnit har italesat min egen forskerposition, så læseren kan se, at jeg er bevidst omkring hvordan min tilstedeværelse har haft betydning for informanterne i processen. Jeg betragter mig derfor ikke som en person, der er uden indflydelse, og min tilstedeværelse har en effekt. Derfor har jeg fundet det relevant at præsentere hvilke refleksioner, jeg har gjort mig omkring min forskerposition.

Forskningsetik

Følgende afsnit vil præsentere hvilke etiske overvejelser der er gået forud for undersøgelsen, og illustrere hvordan de er blevet sat i spil i udførelsen af undersøgelsen. Afsnittet har til formål at redegøre for generel forskningsetik, og hvilke etiske overvejelser der er blevet gjort i forbindelse med at arbejde med børn. Derudover vil valget om samtykkeerklæring indgå, og hvordan denne proces håndteres, når der er mindreårige med i undersøgelsen.

Med afsæt i bogen “*Forskningsetik i samfundsvidenskaberne*” skrevet af Catharina Juul Kristensen (2019), har jeg løbende i undersøgelsen reflekteret over det etiske aspekt af forskningen. Ifølge Juul Kristensen handler forskningsetik om normer og morale inden for forskning og bør være integreret løbende i opgaven (Juul Kristensen, 2019: 77).

Forskningsetik og forskningsintegritet betragtes som en rettesnor for god og ansvarlig forskning, hvor der tages hensyn til de involverede parter i undersøgelsen. Samtidigt er det en nødvendighed at fastholde forskningskvalitet og legitimitet, så omverdenen har tillid til forskningen (Juul Kristensen, 2019: 81).

Forskningsprocessen i denne undersøgelse begyndte ved, at jeg tog kontakt til deltagerne ved kort at præsentere specialets genstandsfelt på skrift og invitere til, at vi mødtes til et opstartsmøde hjemme hos dem. På den måde kunne jeg informere om metoden og fremgangsmåden til både forældre og børn direkte, uden at der kunne opstå misforståelser gennem det skrevne sprog, og de havde fri mulighed for at stille spørgsmål mundtligt. Dernæst valgte jeg at arrangere et opstartsmødet, hvoraf hensigten var, at jeg som forsker blev taget ned på et niveau, hvor familien så mig som et menneske, som de langsomt kunne bygge en tillidsfuld relation til. Hertil kunne vi gennemgå, hvad deres deltagelse skulle bruges til, hvordan den udføres, og hvordan deres viden vil blive anvendt og formidlet (Juul Kristensen, 2019: 85).

Til selve mødet var det 3 ud af 4 familiemedlemmer som deltog, eftersom barnet på 7 år var i institution. Her talte vi, drak kaffe og spiste frugt. Jeg informerede om specialet og påbegyndte forventningsafstemningen internt mellem familien og mig. Jeg præsenterede den fotoeliciterede metode, det fænomenologiske kvalitative interview og samtykkeerklæringen. Opstartsmødet varede 2 timer, og familien virkede til at være særdeles åbne og trygge i mit nærvær. Både moren, stedfaren og datteren delte nogle personlige informationer og talte frit om deres tidligere udfordringer i livet. Dette medførte, at jeg i min undersøgelse har været ekstra opmærksom på ikke at gøre skade på mine informanter, særligt fordi jeg var bevidst omkring, hvilke emner de var særdeles følelsesmæssigt investerede i (Juul Kristensen, 2019: 84+85).

Yderligere informerede jeg familien om, at jeg ville medbringe samtykkeerklæringen til både forældrene og til børnene ved første interview (bilag 6 & bilag 7). Jeg havde modtaget både forældrenes og børnenes samtykke mundtligt, men jeg ønskede en skriftlig samtykkeerklæring som bekræftede dem i, at de altid kunne trække sig fra undersøgelsen (Juul Kristensen, 2019: 85). Forældrene modtog det, som Juul Kristensen kalder for et aktivt samtykke, som er et samtykke, der er givet af deltageren selv. Yderligere modtog de det, som Juul Kristensen kalder for stedfortrædende samtykke, som er et informeret samtykke på vegne af et andet menneske eksempelvis et barn (Juul Kristensen, 2019: 86). Deri informerede jeg også deltagerne omkring, at deres anonymitet og privatliv ville blive opretholdt med henblik på at beskytte deltagerne af undersøgelsen (Juul Kristensen, 2019: 88).

Eftersom min undersøgelse involverer børn, så har jeg også gjort mig overvejelser omkring dette. Derfor har jeg med inspiration fra Priscilla Andersson (2005) og hendes kapitel "*Designing ethical research with children*" i bogen "*Ethical research with children*" skrevet af Ann Farell (Farell, 2005; Andersson, 2005) redegjort for min arbejdsproces med børnene. I denne familie eksisterer der to børn, hvoraf det ene barn har været på Julemærkehjem, hvorfor det barn og dets oplevelse og erfaringer derfra er genstand for undersøgelsen. Dog vurderede jeg, at det andet barn ikke skulle ekskluderes for undersøgelsen, særdeles fordi barnet var ivrig efter at deltage. Derfor har jeg udført et interview, som har været givende for den metodiske proces, som har medført at hele familien lader til, at have følt sig inkluderet og involveret i undersøgelsen. Derefter var mit konkrete metodevalg angående børnene forankret i, at jeg ønskede, de skulle være en aktiv del af undersøgelsen. Derfor valgte jeg det som Andersson kalder for fleksible metoder, i dette tilfælde semistrukturerede interviews og fotoer skabt af børnene (Andersson, 2005: 30). Det medførte, at børnene havde en anden kontrol over deres interviews og selv styrede samtalen derhen, hvor de ønskede og delte de emner, de selv ønskede at involvere mig i. Dette øger ifølge Andersson chancerne for, at børnene nyder undersøgelsesprocessen endnu mere, og rapporterer om deres egne reelle oplevelser og perspektiver (Andersson, 2005: 30).

Ovenstående afsnit har haft til formål at uddybe de etiske refleksioner der ligger til grund for undersøgelsen. I samme forbindelse er der blevet introduceret til selve processen, og hvordan jeg er kommet i kontakt med informanterne. Derudover er opstartsmødet blevet præsenteret, og hvilke overvejelser der er blevet gjort i udarbejdelsen af samtykkeerklæringer. Endvidere blev det prioriteret at redegøre for de konkrete etiske overvejelser omkring, at undersøge børns oplevelser og livsverden.

Kodning

Følgende afsnit vil præsentere hvordan empirien er blevet behandlet, og hvilken kodningsproces der har fundet sted. Afsnittet har til formål at være transparent omkring håndteringen af transskriptionerne, og hvilke overvejelser der er gået forud for selve kodningen.

Efter transskriberingen af de to interviews, blev der påbegyndt en kodningsproces. Kvalitativ forskning involverer ofte forskellige måder, hvorpå datamaterialet nedbrydes eller sorteres i

forskellige segmenter med en given kode eller overskrift (Brinkmann & Tanggaard, 484: 2015). Kodning forstås dermed som en procedure, hvor datamaterialet brydes ned i håndterbare enheder, som i dette speciale navngives induktivt ved hjælp af materialet selv. Kodningen af denne empiri er med afsæt i fortolkningsbaseret dannelse af kategorier og efterfølgende udvælgelse af eksemplificerede tekstpassager. Det er eksempelvis “Overvægt”, hvor at alle tekstpassagerne hvor at overvægt italesættes, indgår herunder. Det er altså, hvad Brinkmann og Tanggaard kalder for en ‘Datastyret kodning’, som er en kodningsproces, der bygger direkte på datamaterialet (Brinkmann & Tanggaard, 484: 2015). Kodningen er derfor opdelt efter emner, som informanterne selv italesætter, hvilket nogle gange stemmer overens med de spørgsmål, de er blevet stillet, og andre gange ikke gør. Dette er alt efter, om informanterne har formået at holde sig til emnet eller har fundet det relevant at fortælle om noget andet i den sammenhæng. Kodningen (bilag 4 & bilag 5) er opdelt i overskrifter, som jeg selv har navngivet ud fra de emner og oplevelser, der bliver italesat. Alle interviews er blevet kodet individuelt og uafhængigt af de andre, hvorfor nogle af koderne og overskrifterne vil gå igen, mens andre ikke vil (bilag 4 & bilag 5).

Ovenstående afsnit har haft til formål at introducere overfor læserne, hvordan kodningsprocessen er foregået. I samme forbindelse er der blevet redegjort for hvilken type kodning jeg har ladet mig inspirere af, og hvordan de to kodninger af henholdsvis forældrenes interview og datterens interview er blevet kodet individuelt og uafhængigt af hinanden, dog med visse ligheder i sig.

Kvalitetskriterier i kvalitativ forskning

Følgende afsnit vil belyse hvilke overvejelser der er blevet gjort omkring kvalitetssikring i undersøgelsen. Deraf også en redegørelse af hvilke kvalitetskriterier der er relevante i den kvalitative forskning.

Ifølge Lene Tangaard og Svend Brinkmann i bogen “*Kvalitative metoder*” (2015), så må kvalitativ forskning og kvaliteten heraf vurderes ud fra de kriterier, der anerkender forskningens mål og ambitioner. Målet og ambitionerne for denne undersøgelse har ikke blot været at besvare problemformuleringen og belyse genstandsfeltet. Det har også bestået i at være transparent omkring processen og de metodiske overvejelser, som har været et vigtigt element for denne undersøgelse. Tangaard og Brinkmann anvender Olsen (2002, 2003) til at

pointere, at kvaliteten af en kvalitativ undersøgelse omhandler den metodiske refleksion, og muligheden for “[...]at kigge forskeren over skulderen for at kunne gennemskue vejen fra design af undersøgelsen til udførelse, analyse og resultater.” (Tanggard & Brinkmann, 2015: 523). Dette har jeg forsøgt at efterkomme ved at udfolde mine metodiske valg og overvejelser i de foregående afsnit. Her har jeg først og fremmest prioriteret at specificere min forskerposition, hvoraf jeg vedkender egne værdier og præsenterer afsættet for fortolkningen af empirien. Dernæst har jeg situeret min empiri, hvori læseren er blevet præsenteret for en beskrivelse af informanterne og deres livsomstændigheder og dermed konteksten for interviewene. Endvidere har jeg løbende i processen været opmærksom på, at gøre analysen empirinær ved, at tage analysen på baggrund af informanternes udtalelser. Specialets byggesten og konklusioner afhænger ubetinget af informanternes udtalelser. Derudover er der blevet gennemgået troværdigheds-tjek ved, at både jeg og en anden ekstern kvalitativ analytiker har gennemgået analysen trin for trin for diskrepanser, overdrivelser eller fejl. På den måde er der forsøgt at opnå kohærens mellem specialets overordnede problemstilling, litteraturvalg, analysestrategi og videnskabsteoretiske overvejelser.

Tanggard og Brinkmann italesætter, at forskeren bør kunne sondre mellem generelle og specifikke formål. Med det menes der, at når forskeren tilstræber en generel forståelse af et fænomen, så må undersøgelsen have et tilstrækkeligt omfang (Tanggard & Brinkmann, 2015: 526). Med dette in mente findes det værdifuldt at redegøre for omfanget af undersøgelsen i dette speciale, eftersom der også eksisterer begrænsninger i studiet af hverdagslivet hos en moderne dansk familie. Idet undersøgelsen tager udgangspunkt i en sammenflettet familie på fire, så er der blevet gjort nogle fravalg. Som tidligere nævnt i præsentationen af empirien (jf. afsnit “Empiri”), så er denne familie udgjort af en mor til to børn, hvoraf de to børn ikke deler samme far. Det ældste barn har altså en anden far, som jeg har fravalgt at inddrage i opgaven. Dette var delvist grundet lokationsmæssige årsager, men den vigtigste overvejelse var, at barnet ikke selv havde kontakt med sin far. Som forsker blev jeg bevidst om, at der lå traumer i deres relation, hvorfor jeg ønskede at vise loyalitet og tillid overfor barnet. Derfor er informanterne begrænset til de fire. Yderligere har jeg valgt kun at undersøge én familie, eftersom jeg ønskede at være dybdegående i undersøgelsen. Jeg havde hverken tid, ressourcer eller kapacitet til at inddrage endnu en familie, og samtidigt levere en præcis præsentation af empirien og genstandsfeltet taget de tids- og omfangsmæssige omstændigheder i betragtning.

Ovenstående afsnit har haft til formål, at italesætte hvordan at jeg som forsker er bevidst omkring at være transparent, og dette er en ambition i undersøgelsen udover at besvare problemformuleringen. Deraf er der blevet redegjort for hvilke kvalitetskriterier, som jeg har fundet værdifulde i denne kvalitative undersøgelse.

Analysestrategi

Følgende afsnit vil introducere overfor læseren hvilken analysestrategi jeg har anvendt i specialet, og hvordan analysens opbygning er.

Specialets analyse vil være bygget op omkring den indsamlede empiri og følger informanternes kronologiske tidslinje gennem deres erfaringer og oplevelser. Første delanalyse tager udgangspunkt i tiden før C's ophold. Her er det erfaringer og erindringer angående årsager og grundlag for C's ophold, der er i fokus. Anden delanalyse fokuserer på familiens hverdagsliv under opholdet med særligt fokus på C's oplevelse af Julemærkehjemmet. Specialets tredje og sidste delanalyse vil behandle de to tidligere delanalyser i samspil med hinanden. Tredje delanalyse vil belyse, hvordan tilbagekomsten fra Julemærkehjemmet har været, og hvilken betydning det har haft for hele familien - herunder særligt de konsekvenser opholdet har haft for C.

Analyse

Følgende afsnit vil indeholde specialets analyse. Som beskrevet i ovenstående afsnit vil analysen være delt op i tre delanalyser, der tager udgangspunkt i henholdsvis tiden før, under og efter opholdet på Julemærkehjemmet. Som nævnt tidligere (jf. afsnit "Kodning") vil datteren blive omtalt som informant C, hendes mor som B og hendes stedfar som A. Samlet betegnelse for A & B er "forældre".

Første delanalyse

Følgende afsnit vil indeholde første delanalyse, som vil undersøge hvilke problematikker som er gået forud for beslutningen omkring, at sende datteren på Julemærkehjem. Denne del af analysen vil derfor rumme alt der foregik inden datterens ophold på Julemærkehjemmet.

“Fordi jeg var overvægtig”

Følgende afsnit vil belyse hvorfor A, B og C blev enige om, at C skulle på Julemærkehjem. Formålet med følgende afsnit er at undersøge de oplevelser og overvejelser, som A og B har omkring denne beslutning, og hvad der lå til grund for, at Julemærkehjemmet var den rette løsning for deres datter. Endvidere bevæger afsnittet sig over i C's perspektiv på hende selv, og hvordan hendes hverdagsliv var, inden hun kom afsted. Dette bliver gjort med henblik på at forstå familiens problematikker inden opholdet, og hvilke problematikker de hver især følte som værende betydningsfulde.

Når C bliver spurgt ind til, hvorfor hun tilbage for 4 år siden tog på Julemærkehjem, så er hun bevidst om, at både hende og hendes forældre havde en mening. En mening, som forældrene ikke har lagt skjul på overfor deres datter. Oplevelsen om datterens manglende sociale velvære og fysiske overvægt gjorde udfaldet for forældrene:

“Fordi at vi ikke selv følte vi kunne give hende det hun havde brug for, det sociale på det tidspunkt altså hjælpe hende den vej igennem” (Bilag 4, informant B, 2022)

A fortsætter:

“Jeg tror heller ikke vi havde nok viden[...] til at kunne hjælpe hende nok og jeg tror det er jo meget det som vi egentligt indså, vi vidste ikke nok om hvad vi skulle gøre for at få hende til at tabe sig, få hende til at blive sund fordi hun var for stor, og det synes vi var hårdt at se, så jeg tror det, så vidste vi egentligt ikke rigtig andre måder at gøre det på end julemærkehjemmet [...]” (Bilag 4, informant A, 2022)

Ovenstående citater illustrerer en todelt fortælling om, hvorfor beslutningen om C's ophold på Julemærkehjem blev taget. På den ene side italesætter B en følelse af manglende kapacitet i forhold til at kunne hjælpe C med at stimulere hendes sociale behov på daværende tidspunkt. På den anden side italesætter A deres manglende viden inden for området. Det fremgår af A's udtalelse, at andre alternativer ikke var præsenteret på en sådan måde, at det havde efterladt et indtryk af, at der var andre løsninger end Julemærkehjemmet. Derfor søgte de viden og hjælp hos Julemærkehjemmet. Ifølge Schraube & Højholt (2016) så er begrebet “hverdagsliv” kernen af subjektets liv og et begreb, som rummer alle humane aktiviteter der er situeret på tværs af kontekster, hvilket er blevet redegjort for i specialets teoretiske afsnit

(jf. afsnit “Hverdagsliv”). Julemærkehjem er en social praksis, som netop består af mangfoldige rum, og det er både barnets hjem, uddannelsesinstitution, fritidsaktivitet blandt andre i 10 uger. Derfor kan der argumenteres for, at Julemærkehjemmet vil indgå som en ny del af C’s hverdagsliv. Denne omlægning af hverdagslivet, som julemærkehjemmet virkede til at kunne tilbyde, kunne være løsningen på den manglende sociale stimulering som B italesætter, at C har behov for. Julemærkehjemmet kan på den måde fremtræde som en mulighed og løsningsstrategi for forældrene og barnet med henblik på at hjælpe deres barn. Ifølge Maja Røn Larsen (2016), så lever børn deres liv som aktive deltagere på tværs af sociale praksisser, hvoraf opholdet på Julemærkehjemmet overtager flere af C’s sociale praksisser. Det sker, fordi Julemærkehjemmet netop indebærer rollen som både skole, hjem og fritidsaktivitet. Dog har C stadigvæk sin sociale praksis hos sin familie, som består af én weekend hos sin mor og stedfar, og en anden weekend hos sin biologiske far og stedmor (jf. afsnit “Empiri”). Røn Larsen beskriver, hvordan hver social praksis har forskellige aktører og samtidig har en indflydelse på hinanden, og barnet kan være overladt med den opgave at forbinde og håndtere forskellige krav fra diverse sociale praksisser (Røn larsen, 2017). Der kan derfor, ud fra Røn Larsen teori om barnets deltagelse i sociale praksisser, argumenteres for, at C selv står til ansvar for at navigere i de skiftende sociale praksisser, som hun indgår i - heraf processen hvor C skifter social praksis fra at være bosat på skift mellem hendes biologiske forældre, til at indgå og deltage i Julemærkehjemmet som ny social praksis.

Intervieweren spørger C, hvorvidt hun selv havde en oplevelse af at være overvægtig, hvortil C fortæller: *“Jeg tror det var sådan lidt blanding altså jeg synes selv, og mine forældre synes også”* (Bilag 5, informant C, 2022). C var som 10-årig opmærksom på sin overvægt, men hendes udtalelse afspejler samtidig en bevidsthed omkring forældrenes opmærksomhed på hendes vægt. Ifølge Uffe Juul Jensen er den essentialistiske sundhedsforståelse, hvori sundhedsbegrebet repræsenteres som noget bestemt og uforanderligt, velkendt i den medicinske tradition. Sundhedsbegrebet i den medicinske tradition opfattes, ifølge ham, snarere som et sygdomsbegreb, hvoraf sygdomme eksempelvis er afvigelser fra bestemte biologiske normaltilstande (jf. afsnit “Sundhedsforståelser”). C og hendes forældres beskrivelse af C’s kropsform er ‘overvægtig’, og det ord kan tolkes som at eksistere i kontrast til noget andet. Med dette menes der, at for at ‘overvægtig’ kan eksistere som fænomen, så må det antages, at der eksisterer ‘normalvægtig’ eller et tilsvarende fænomen. Ud fra den antagelse, så kan det ved hjælp af Juul Jensens forståelse af den medicinske tradition fortolkes, at overvægt er en afvigelse fra en bestemt biologisk normaltilstand. Der kan

argumenteres for, at C både selv oplever sig som overvægtig, og at hendes forældre oplever hende som overvægtig. De taler dermed ind i en forståelse af, at C afviger fra den biologiske normaltilstand, hvilket stammer fra, hvad Juul Jensen forklarer som, et sygdomsbegreb.

Endvidere italesætter C, at hun siden 1. klasse er blevet mobbet med, at hun var overvægtig, og at det har sat tydelige spor i hende: *“Det er det der er blevet sat flest, afmærker på, det er nok sådan noget med hvor tyk man var.”* (Bilag 5, informant C, 2022). Afmærker forstås som en slags ‘mærker på sjælen’ i denne sammenhæng, eftersom det i interviewet var tydeligt at se på C, at det ikke var fysiske mærker, hun italesatte. Der kan argumenteres for, at det sociale aspekt har været en udfordring gennem længere periode af C’s opvækst, netop fordi hun fremhæver, at omverdenens italesættelse af hendes overvægt har sat tydelige spor hos hende. Imens hun fortæller om, hvordan de ord har ramt hende og sat sig fast siden dengang, så mister interviewerens øjenkontakten et øjeblik, og C kigger ned på sine fingre, som hun nervøst piller ved. C virker ikke utryk, men giver udtryk for, at mobningen har haft en betydning for hende. Ifølge Hanne Røn Larsen og hendes begreb om mobning, så er mobningen et fænomen, hvoraf det udvikles socialt i det uformelle fællesskab, men rammer individuelt (jf. afsnit “Mobning”). Der kan argumenteres for, at C er mærket af den individuelle konsekvens af mobning i det formelle fællesskab, som her er skoleklassen. Hun erindrer, at mobningen med hendes overvægt er, hvad hun særligt har taget med sig videre i livet.

Ovenstående afsnit har udfoldet, hvordan C’s overvægt og hendes oplevelse af det uformelle- og formelle fællesskab har været afsæt for, hvorfor hun kom på Julemærkehjem tilbage for 4 år siden. A og B’s oplevelse af egne manglende værktøjer gjorde, at de valgte det alternativ, de kendte, som kunne hjælpe C på en måde, som de ikke følte de selv var i stand til. C’s beskrivelse af hvordan overvægten og det uformelle og formelle fællesskab har haft indvirkning på hende var hendes begrundelse for, hvorfor hun var klar til, at der skulle ske noget andet.

“Jeg turde ikke gå hen og snakke til folk”

Følgende afsnit vil belyse C’s skolegang, og hvordan hendes udfordringer med sociale praksisser og fællesskaber kommer til udtryk. Formålet med følgende afsnit er at analysere på C’s oplevelser af udfordringer i de sociale praksisser, som hun deltog i inden opholdet. Dette

bliver gjort med henblik på illustrere, hvilken betydning mobning har haft for hende, og hvordan mobningen har haft indflydelse på hendes selvforståelse og hverdagsliv.

C har skiftet folkeskoleklasse fire gange, inklusiv Julemærkehjemets skole, og den fjerde gang er tilbage til den første skole, hun startede på. Det eneste tidspunkt, hvor hun ikke er blevet mobbet på en skole, er på selve Julemærkehjemmet, og hun har erfaret i en alder af 10 år, at andre mennesker tænker noget om hende, før de lærer hende at kende. Hun fortæller, hvilken indvirkning den erfaring havde på hende:

“Det havde jeg rigtig svært ved, så jeg turde jo ikke gå hen og snakke til folk eller noget.” (Bilag 5, informant C, 2022). Interviewer følger op på, om C ved, hvorfor hun havde det svært med at gå hen til andre mennesker: *“Jeg tror det var ens udseende og at man var lidt større end alle de andre på det tidspunkt” (Bilag 5, informant C, 2022).*

Ovenstående citat viser, hvordan C's måde at leve livet på er påvirket af den erfaring, som hun har gjort sig med andre mennesker. Ifølge Schraube og Højholt (2016) så er begrebet “livsførelse” et udtryk for, hvordan subjektet lever deres liv og begår sig i verdenen (jf. afsnit “Selvforståelse”). Der kan argumenteres for, at C's livsførelse er blevet formet og skabt af de sociale relationer i de sociale praksisser, hun har deltaget i, hvormed konsekvensen af dette kommer til udtryk hos C. Konsekvensen er nemlig denne usikkerhed ved andre mennesker, og den utryghed, som er opstået - blandt andet på baggrund af, at hun har været vant til, at hendes udseende havde betydning for, hvad andre mennesker tænkte om hende. Der kan argumenteres for, at C's livsførelse er baseret på utryghed i forhold til at tale med andre mennesker. C's manglende deltagelse i sociale praksisser kan yderligere argumenteres for at have medført, at hun har mistet sit tilhørsforhold til de sociale relationer. Det ses ved, at C førhen har erfaret, at hendes kropsform var større end andre børns, hvilket resulterede en oplevelse af social eksklusion- altså hun mistede sit tilhørsforhold til de andre børn. Hun giver nemlig udtryk for, at hun ikke havde modet til at interagere socialt med andre.

Yderligere har C erfaret og oplevet, at andre tænker noget om hende, inden de lærer hende at kende, hvilket medfører, at hun vælger at undgå at deltage i sociale praksisser. Netop fordi det føles svært for hende, og hun derfor foretrækker at undgå social interaktion frem for at interagere med nogle, som har bedømt hende på baggrund af hendes udseende.

Derudover illustrerer ovenstående citat også, at C's bevidsthed og livsførelse er påvirket af, hvordan hun forstår og oplever sig selv som overvægtig. Ole Dreier (2016) fremfører hans teori omkring subjektets selvforståelse, og hvordan denne selvforståelse bliver skabt. Ifølge Dreier (2016), så forstår subjektet sig selv i sociale praksisser og gennem subjektets hverdagsliv (jf. afsnit "Selvforståelse"). Eftersom C's skolegang er en del af hendes hverdagsliv, og hun her oplever mobning omkring overvægt, så kan der argumenteres for, at hun igennem den sociale praksis lærer at forstå sig selv som overvægtig. Der kan i denne forbindelse argumenteres for, at C danner en social identitet som overvægtig, og denne overvægt bliver definerende for, hvem hun er som person i den sociale praksis. Mobningen bliver altså en del af hendes hverdagsliv, hvilket bekræfter en selvforståelse hos C, som har indflydelse på hendes livsførelse. Dreier (2016) fremhæver i sin teori, at subjektets selvforståelse er forbundet med de specifikke steder, aktiviteter, relationer og andre deltagende aktører i subjektets hverdagsliv (jf. afsnit "Selvforståelse"). C's udtalelser om skolen og mobning ses som et specifikt sted og social praksis, hvori der indgår andre deltagende aktører, som mobber C. Skolen er på den måde forbundet med C's selvforståelse, sammen med de aktører, som udøver mobningen. Der kan således, i forbindelse med Dreiers teoretiske pointer og C's udtalelser, argumenteres for, at C's syn på sig selv som overvægtig også er forbundet til den mobning, hun har oplevet i skolen. Dette skyldes, at mobningen har været en del af hendes hverdagsliv og dermed haft en indvirkning på hendes livsførelse.

Ovenstående afsnit har udfoldet, hvordan C har oplevet social eksklusion og får derigennem skabt en social identitet som overvægtig, særligt grundet hendes erfaring med mobning angående hendes vægt og udseende. C's forståelse af hendes selv fremhæves for at illustrere, hvordan hun er påvirket af den mobning, som hun har oplevet, samt indvirkningen dette har haft på hendes måde at begå sig på i livet.

Anden delanalyse

Følgende afsnit vil indeholde anden delanalyse, som vil undersøge hvordan opholdet opleves af særligt C, og hvilke erfaringer hun får gjort sig undervejs hvad omhandler hendes selvforståelse, sociale deltagelse og sundhedsforståelse. Dermed også hvilken betydning disse erfaringer har for C. Denne del af analysen vil derfor rumme alt der foregik undervejs på selve opholdet.

“Man var jo bare pisse sulten”

Følgende afsnit vil belyse selve opholdet på Julemærkehjemmet, hvoraf formålet med følgende afsnit er at undersøge de oplevelser og erfaringer, som familien har undervejs. Dette bliver gjort med henblik på at belyse, hvilke forventninger familien havde til opholdet, og hvorvidt disse blev indfriet. Derudover bliver der analyseret på C's erfaringer med opholdet, og hvilke sundhedsforståelser hun har dannet sig i denne sociale praksis.

C og hendes forældre besluttede, at hun skulle på Julemærkehjem. Denne beslutning er som tidligere nævnt baseret på overvægt og de sociale udfordringer, hun blev mødt af. Familien er fyldt med håb og forventninger til, hvad dette ophold kan bidrage med, eftersom beslutningen til dels også er taget for A, B og D's skyld: *“Det sat os også igang som familie [...] og sige ‘men hvis hun skal tabe sig og hun skal blive en gladere pige, så skal vi andre også’”* (Bilag 4, informant A, 2022). Julemærkehjemmet blev på den måde, hvad der kan tolkes som et middel til at opnå vægttab og livsstilsændring. Julemærkehjemmet kan forstås som værende skelsættende for familien, eftersom det skabte en motivation hos familien til at foretage ændringer i deres hverdagsliv og livsførelse. Ud fra Schraube og Højholt (2016), så tager konceptet hverdagsliv hensyn til, at mennesket, i samspil med andre, producerer og reproducerer deres liv gennem daglige aktiviteter, vaner, rutiner, sociale relationer med videre (jf. afsnit ”Hverdagsliv”). Derfor kan der argumenteres for, at familien, ved at sende datteren afsted på Julemærkehjem, forsøger at ændre i nogle af disse elementer, som bliver italesat af teoretikerne. En sådan ændring sker blandt andet, når C ikke længere hovedsageligt bor hjemme, da det ændrer i familiekonstellationen - de daglige aktiviteter og rutiner bliver anderledes for datteren. Denne intention kan argumenteres for at være et aktivt forsøg, fra forældrenes side, om at skabe ændringer for C, men til dels også for A og B's egen skyld.

C's erfaring med at være på Julemærkehjem har gjort indtryk på hende, når hun 4 år senere forsøger at genkalde de oplevelser, som hun tilegnede sig på opholdet. I interviewet giver hun udtryk for, at hun både havde svært ved tilvænningen, grundet hjemve og sult, og at danne relationer til de andre på opholdet. Særligt sulten og forskelsbehandlingen i forhold til mad gjorde indtryk på C: *“[...] så måtte man kun tage en vis antal stykke rugbrød ikke, men man var jo bare pisse sulten kan jeg huske [...]”* (Bilag 5, informant C, 2022).

Yderligere forklarer hun, at: *“[...]der var også nogle de var altså så sultne og havde det så dårligt, at man gik ned i køkkenet selvom man ikke måtte jo”* (Bilag 5, informant C, 2022).

Dette foregik, selvom der sad andre børn som *“måtte spise derudaf”* (Bilag 5, informant C, 2022).

Ovenstående citater kan argumenteres for at være et udtryk for, hvad Morten Elsø & Morten Svane (2017) kalder en restriktiv tilgang til sundhed (jf. afsnit *“Alt eller intet mentalitet”*). Dette kan udledes i måden, hvorpå C italesætter, hvad børnene må få at spise, hvor meget de må få at spise, og at nogle børn reagerer på nægtelsen af mad - at de er villige eller nødsaget til at bryde reglerne på opholdet. Elsø og Svane anvender et begreb, som de kalder *“udelukkelseshelvede”*, der henviser til udelukkelsen af mad eller en bestemt fødevarer (jf. afsnit *“Alt eller intet mentalitet”*). Med C's beskrivelse af denne oplevelse, kan der argumenteres for at være tale om et såkaldt *“udelukkelses helvede”* af mad. Det ses ved, at mængden af mad er begrænset, og børnene på Julemærkehjemmet kan ikke få stillet sin sult på andre tidspunkter, end når opholdet har tilrettelagt det. Børnene på Julemærkehjemmet erfarer derfor, at der er ting, der er 'forkerte', når det kommer til madvaner - særligt i forbindelse med hvornår man må spise, hvad man må spise, samt mængder af bestemte fødevarer. Denne erfaring kan ifølge Elsø og Svane (2017) have konsekvenser for subjektet og lede til det, som de kalder for en ond cirkel (jf. afsnit *“Alt eller intet mentalitet”*). Den onde cirkel, som tidligere udfoldet i teori-afsnittet (jf. afsnit *“Alt eller intet mentalitet”*), kan bruges til at tolke på, hvordan børnene lærer, at noget er 'forkert', og noget er 'rigtigt', og når de gør noget 'forkert', vil det lede til dårlig samvittighed. Den onde cirkel fremfører, hvordan den dårlige samvittighed leder til vægtøgning, og denne vægtøgning leder til tilbage til det, som Elsø og Svane mener starter den onde cirkel, nemlig det som de kalder for *“diæt”* (jf. afsnit *“Alt eller intet mentalitet”*). *“Diæt”* er altså stedet, hvor subjektet er på en form for slankekur, og tankegangen omkring 'rigtig' og 'forkert' lever i bedste velgående (jf. afsnit *“Alt eller intet mentalitet”*). Der kan på den måde argumenteres for, at Julemærkehjemmet kan sidestilles med en *“diæt”*, idet Julemærkehjemmet lader til at udelukke bestemte fødevarer, de definerer som 'forkert'. Julemærkehjemmet kan derfor tolkes som en social praksis, hvori der eksisterer regler og bestemte strukturer, som børnene skal efterleve, hvis de ønsker at opnå deres mål.

I ovenstående citater ses der også en forskelsbehandling i forhold til, hvem der må spise hvor meget. En forskelsbehandling, der bunder i kropsstørrelse. C fortæller, at andre børn, som ikke var overvægtige, eller var deciderede *“tynde”* (Bilag 5, informant C, 2022), fik lov til at spise mere netop af denne årsag. C erfarede på den måde, at når hun var overvægtig, så måtte

hun ikke få samme mængde mad som de tynde børn på opholdet. Ved hjælp af Dreiers begrebsapparat selvforståelse og livsførelse (jf. afsnit ”Selvforståelse”), så kan der argumenteres for, at C’s hverdagsliv dannes i ny social praksis på Julemærkehjemmet. Med andre ord, så rummer denne sociale praksis både hendes skole, sociale relationer, daglige aktiviteter og forsøger at skabe andre vaner og rutiner. Ifølge Dreier (2016), så udvikler subjektets dets selvforståelse ved at forfølge diverse dialoger og refleksioner på tværs af kontekster og praksisser (jf. afsnit “Selvforståelse”). C er derfor involveret i en ny social praksis, som kan argumenteres for igen at bekræfte hendes selvforståelse som en overvægtig person. Som tidligere berørt i analysen (jf. afsnit “Fordi jeg var overvægtig”), så er C forinden opholdet blevet mobbet og bekræftet i hendes overvægt, hvorfor hun netop er blevet tilmeldt et ophold på Julemærkehjemmet. Der kan argumenteres for, at forskelsbehandlingen og dikteringen af mad er med til, at C fastholder sig i en selvforståelse som overvægtig. Endvidere fremgår det, at C erfarer, at hendes overvægt forhindrer hende i at få mere at spise. Ifølge Dreier (2016) er det naturligt, at subjektet anvender sin nuværende forståelse af sine bekymringer og muligheder i forskellige sociale praksisser til, at gøre sin forfølgelse af disse dialoger og refleksioner mere fokuseret (jf. afsnit ”Selvforståelse”). Der kan argumenteres for, at C føler sig bekræftet i sine bekymringer omhandlende overvægt på hendes ophold. Dette skyldes, at hun bliver bekræftet i, at hun er overvægtig, og at overvægt medfører, at hun ikke skal eller må spise dén type madvarer, eller dén mængde mad, som er ‘forkert’ til netop dén kropstype. Dette leder til en forståelse af, at C’s muligheder ville have været anderledes, hvis hun var tynd - og heri ligger også muligheden for, at hun som tynd ville kunne interagere socialt, muligvis uden mobning.

Ovenstående afsnit har udfoldet, hvordan aspektet omkring C’s overvægt har haft indflydelse på hendes ophold, og hvordan det tilmed gjorde, at hun oplevede forskelsbehandling på baggrund af sin kropstype. Yderligere er det blevet berørt, hvordan erfaringen med ‘rigtige’ og ‘forkerte’ madvarer og mængder kan have konsekvenser, hvorfor Julemærkehjemmet kan forstås som en såkaldt “diæt”. Endvidere tilegner C sig den erfaring på opholdet, at hendes bekymringer omkring hendes overvægt kan bekræftes, og at hendes muligheder i sociale praksisser ville være anderledes, hvis hendes krop var anderledes.

“Så var de væk igen lige om lidt”

Følgende afsnit vil belyse, hvordan opholdet har haft indvirkning på C's tilgang til sociale relationer og fællesskaber, og hvilke erfaringer hun har taget med sig, hvad dét angår. Formålet med følgende afsnit er at belyse A, B og C's oplevelse med opholdet, og at undersøge hvordan det har haft indflydelse på familien. Dette bliver gjort med henblik på at undersøge familiens erfaringer og oplevelser angående sundhed og deltagelse i sociale praksisser under C's ophold på Julemærkehjemmet.

Forældrene italesætter i interviewet, at de håbede på, at C under opholdet kunne lære at være det, som de kalder for en "åben person" (Bilag 2). C italesætter i interviewet, at børnene i de første 5 uger af opholdet bor på ét værelse, og de næste 5 uger bor på et andet. De har alle sammen en roomie, og denne roomie bliver derfor også skiftet i takt med, at børnene rokerer værelse. Rokeringen indebærer både børn, som afslutter deres ophold og nye børn, som kommer til. C italesætter:

"[...] man var der 5 uger, og så det hold der, så blev det rykket, og sådan noget, så man fik lov til at knytte venskaber og så blev det bare væk igen." (Bilag 5, informant C, 2022).

Intervieweren spørger: *"Okay, hvad hvordan havde det indvirkning på dig?"* (Bilag 5, 2022).

"[...]at man ikke skulle knytte sig til folk [...] fordi så var de væk igen lige om lidt." (Bilag 5, informant C, 2022).

Ovenstående citater illustrerer, hvordan denne rokering har haft indflydelse på måden, C knytter sig til folk på Julemærkehjemmet. Hun italesætter, hvordan hun har erfaret, at tilknytningen til andre børn er hende bedst undgået, eftersom disse tilknytninger ikke er vedvarende. Ifølge Schraube og Højholts (2016) begreber omkring "hverdagsliv" og "livsførelse" (jf. afsnit "Hverdagsliv"), så kan netop denne oplevelse medvirke til, at C ikke udvikler sig hen imod at blive en mere åben person, som forældrene håbede på. C's erfaringer med denne rokering medfører, at hun danner en livsførelse, som bunder i et behov for, og en lyst til, at undgå at åbne sig op overfor de andre børn. Dette kan der argumenteres for, da C's forståelse af rokeringen resulterer i, at hun i stedet for at danne nye relationer, føler at de etablerede relationer bliver hende frataget. Der kan således argumenteres for, at opholdet på Julemærkehjemmet påvirker hendes livsførelse og giver hende den erfaring, at det er farligt for hende at knytte bånd til de andre børn. Hun oplever netop, hvordan personer omkring

hende forsvinder, efter båndet er blevet knyttet. Det er derfor mindre farligt og mere skånsomt for hende at undgå at danne relationer til andre mennesker. Endvidere kan der argumenteres for, at C's hverdagsliv tager form ud fra den erfaring, hvorfor C's daglige aktiviteter, rutiner og sociale relationer ikke koncentrerer sig om at indgå i den sociale praksis. C forsøger at undgå denne tilknytning til andre, hvormed der kan argumenteres for, ud fra Dreiers teori om subjektets selvforståelse (2016), at erfaringen bliver en del af C's livsførelse og dermed deltagelse i den sociale praksis. Erfaringen påvirker altså hendes selvforståelse og danner en forståelse af hende som en person, der foretrækker en løsere tilknytning til andre. C skaber en forbindelse mellem social interaktion og frarøvelse af sociale relationer, som forstærker hende i bekymringer omhandlende at miste. Der kan argumenteres for, at C har svært ved at miste mennesker, som hun har dannet en tilknytning til i sådan en grad, at hun hellere undgår at deltage i den social praksis, og det bliver derfor en del af hendes selvforståelse, at hun ikke skal knytte bånd til nogle. Der kan dermed argumenteres for, at C's tillid til, at andre deltagere i den sociale praksis vil forblive i hendes liv, ikke eksisterer.

Ovenstående afsnit har udfoldet det sociale aspekt på Julemærkehjemmet, og hvordan opholdets rokering på værelserne har haft indflydelse på C's deltagelse i den sociale praksis. Hvad mere er, så er det blevet belyst, hvordan C tilegnede sig en erfaring af, at det er faretruende for hende at danne relationer.

Tredje delanalyse

Følgende afsnit vil indeholde tredje delanalyse, som vil undersøge hvordan returneringen fra Julemærkehjem opleves af A, B og C, samt hvilken indvirkning ovenstående oplevelser med opholdet synes at have. Denne del af analysen vil derfor rumme hvordan familien oplever returneringen fra opholdet, og hvilke konsekvenser dette medfører for C og familiens hverdagsliv.

“Ej du har været på Julemærkehjem”

Følgende afsnit vil belyse C's hjemkomst fra Julemærkehjemmet, og om forældrenes forventninger til deres datters udvikling på opholdet blev indfriet. Formålet med følgende afsnit er at undersøge, hvilken udvikling C's deltagelse i sociale praksisser var igennem.

Dette bliver gjort med henblik på at undersøge, hvorvidt opholdet på Julemærkehjemmet gjorde en forskel for C, og om A og B's forventninger til opholdet blev indfriet.

Både A og B oplever, at C's livssituation ikke har ændret sig efter opholdet på Julemærkehjemmet. De italesætter, hvordan de havde forventninger til, at det havde skabt nogle ændringer hos deres datter:

“Vi havde håbet på at det sociale var bedre, at hun også var en mere åben person.” (Bilag 4, informant A, 2022).

“[...]det var bare det samme ikke, da hun kom hjem.” (Bilag 4, informant B, 2022).

Forældrene giver udtryk for i citaterne, at de står tilbage efter endt ophold med en følelse af, at C's åbenhed overfor andre er den samme, som inden hun tog afsted. I interviewet fremgår det tydeligt, at forældrene mener, at datterens manglende udvikling bunder i Julemærkehjemmets manglede evne til at rumme og udvikle på C's behov - dette på trods af, at de samtidig italesætter, at pædagogerne var gode til at håndtere deres datter. Opholdet havde derfor ikke den effekt på C og familien, som de havde håbet på, idet de oplever, at der ikke er sket nogen forandring hos C. Dog er subjektets adfærd, ifølge Dreier (2016), forankret i dets oplevelser, erfaringer, bekymringer og holdninger. Deraf kan der argumenteres for, at opholdet på Julemærkehjemmet ikke er en isoleret ahistorisk begivenhed, som har fundet sted. Der er sket en forandring hos familien, og især hos datteren, som deltog i opholdet, uden at denne forandring er netop den, som forældrene havde håbet for deres datter. C's adfærd efter endt ophold er baseret på de oplevelser og erfaringer samt bekymringer og holdninger, som hun har tilegnet sig på opholdet.

Ved at inddrage C's egne oplevelser af deltagelse i sociale praksisser kan der argumenteres for, at der ligger mere end hendes evne til at være åben overfor andre mennesker til grund for det, forældrene oplever som manglende udvikling. Hun fortæller, at da hun kom hjem fra Julemærkehjemmet, så ville hun ikke i skole på grund af den mobning, hun blev mødt af fra klassekammerater. Når interviewer spørger C, hvad hun blev mobbet med, så svarer hun: *“Alt muligt med at man var stadigvæk tyk og at “Ej du har været på Julemærkehjem” og sådan noget mærkeligt noget.” (Bilag 5, informant C, 2022).* Ud fra dette citat kan der argumenteres for, hvordan C havde en oplevelse af igen at blive mobbet - og specifikt mobbet med at have

været på Julemærkehjem. Mobningen, som er blevet påvist tidligere i analysen (jf. afsnit “Fordi jeg var overvægtig”), syntes ikke at være fremmed for C. Det er tilmed samme mobbefaktor, som hun er blevet mobbet med førhen, nemlig at være overvægt eller tyk. Ifølge Røn Larsen (2018), så er mobning uformelle fællesskaber, som subjektet indgår i, i det formelle fællesskab, eksempelvis i skoleklassen. C er kommet hjem til samme sociale praksis i sin tidligere folkeskoleklasse, men virkningen af opholdet har været, at der er sket en ændring i mønstret i det uformelle fællesskab. C er nu væsentligt mere socialt ekskluderet fra det uformelle fællesskab, eftersom årsagen til mobningen er blevet cementeret yderligere. C oplever nu både at blive mobbet med at være tyk og at have været på Julemærkehjem.

Der kan yderligere argumenteres for, at C tilegner sig den erfaring, at hun på trods af vægttab stadigvæk opfattes som overvægtig af den samme sociale praksis, som hun kommer hjem til. Subjektets sociale praksisser er, ifølge Dreier (2016), med til at danne dets selvforståelse (jf. afsnit “Selvforståelse”). C befinder sig konstant i en social praksis, med undtagelse af opholdet, som mobber hende med at være overvægtig. Der kan derfor argumenteres for, at mobningen bekræfter hende i en selvforståelse, hun allerede har tilegnet sig inden opholdet. Derudover har mobningen den indvirkning på C, at hun, uanset hvilke tiltag hun forsøger sig med, stadigvæk vil blive betragtet som overvægtig. C’s deltagelse i den sociale praksis kan derfor argumenteres for at være gennemsyret af hendes omgivelser og den mobning, som hun oplever.

Ovenstående afsnit har udfoldet, hvordan A og B’s forventninger til C’s ophold ikke blev indfriet. Derudover er C’s egen oplevelse af afsluttet ophold blevet undersøgt, hvoraf det ses, hvordan mobningen af C har stor indflydelse. Endvidere er hun blevet bekræftet af de sociale praksisser, som hun indgår i derhjemme, stadig finder årsag til at mobbe hende - og dermed bekræfter hende i, at hun er overvægtig.

“Jeg hadede det”

Følgende afsnit vil belyse, hvordan vedligeholdelsen af C’s vægt, da hun kom hjem efter endt ophold, påvirkede hende og familien. Formålet med følgende afsnit er at undersøge de oplevelser og erfaringer, som familien har haft efter endt ophold. Dette bliver gjort med henblik på at analysere, hvordan Julemærkehjemmet har påvirket familiens hverdagsliv

efterfølgende. Forventningerne blev ikke indfriet, og de strategier og værktøjer, som familien troede, de havde fået med fra opholdet, virkede ikke for C.

Forældrenes forsøg på at vedligeholde nogle af de redskaber, som C havde lært på Julemærkehjemmet, havde dog ikke den indvirkning som først intenderet. C oplevede, hvordan hendes forældre gik op i at vedligeholde hendes vægt efter opholdet. Hun fortæller blandt andet:

“At sige “husk du skal ud og løbe” eller nærmest pressede mig til det ikke” (Bilag 5, informant C, 2022).

Interviewer spørger: *Okay, også selvom du ikke havde lyst?” (Bilag 5, interviewer, 2022).*

C svarer: *“Ja, og så altså meget med maden, det gik efter Julemærkehjemmets kagebøger[...]” (Bilag 5, informant C, 2022).*

Dertil spørger intervieweren, hvad hun selv synes om det. C svarer: *“Jeg hadede det, nogle gange kunne vi jo komme op og skændes fordi jeg siger ‘det gider jeg ikke!’ ‘jeg gider ikke ud i dag’”. (Bilag 5, informant C, 2022).*

Ovenstående citater illustrerer C's reaktion på forældrenes forsøg på at vedligeholde C's vægttab, der svarede til omkring 7-10 kg. Der kan argumenteres for, at det pres, som C italesætter i citatet, havde til formål at få hende til at spise på en bestemt måde og motionere. Det skabte for hende en oplevelse af uenighed og konfliktoptrappende situationer, når hun ønskede at spise anderledes end efter Julemærkehjemmets kagebøger eller undgå at motionere den pågældende dag. Julemærkehjemmet er én social praksis, som C indgår i, hvoraf familien og hjemmet er en anden social praksis. Ud fra Røn Larsens teoretiske afsæt (2018), så kan der argumenteres for, at C forsøger at navigere i skiftet fra Julemærkehjemmet til at komme hjem. De to sociale praksisser har indflydelse på hinanden, og det ses, at forældrene forsøger at få C til at motionere og spise på en bestemt måde. Dog italesætter C et had til måden, hvorpå forældrene pressede hende til at gøre de forskellige ting, hvorfor C oplever at føle sig frarøvet sin indflydelse. Når C forsøger at stå imod disse krav, så oplever hun en konfliktoptræpning i samtalen, som udvikler sig til et skænderi. C oplever, at hende og hendes forældre skændes, når C forsøger at få indflydelse og fortælle sine forældre, at hun ikke har lyst til at udføre de ting, som er blevet påduttet hende. Der kan argumenteres for, at

opholdet på Julemærkehjemmet har skabt den forandring, at C oplever hendes hjem som konfliktfyldt, hvori hendes indflydelse og frie valg er blevet frarøvet.

A og B italesætter, at de havde forventninger til, hvor meget C ville tabe sig og et håb om, at de havde fundet en strategi, som ville være ved: *”Vægtmæssigt som vi egentligt havde håbet rigtig meget på at det var noget der skulle være ved, det fejlede totalt.”* (Bilag 4, informant A, 2022). Citatet viser særligt det håb, som forældrene havde for deres datter - nemlig at hun skulle gennemføre et varigt vægttab i en alder af 10 år ved hjælp af dette 10 ugers ophold. Samtidig har de efterfølgende gjort sig nogle refleksioner omkring, hvorfor dette ikke er blevet indfriet: *”Når man ikke lærer nok, så ryger det ligeså hurtigt på, når du så endelig kommer hjem og lever en normal hverdag.”* (Bilag 4, informant A, 2022). Citatet illustrerer, hvordan det er i Julemærkehjemmets struktur og evne til at hjælpe børnene, at forældrene finder svaret for, hvorfor vægttabsstrategien ikke lykkedes, da C kom hjem. Dog anvender forældrene ordene “normal hverdag” i citatet, hvilket efterlader et indtryk af, at der eksisterer en hverdag hos familien, som familiemedlemmerne forstår som værende normal for dem. Dreiers (2016) begreb omkring “selvforståelse” (jf. afsnit ”Selvforståelse”) kan anvendes til, at argumentere for, at A og B’s egen selvforståelse ikke har haft ændret sig, imens C var afsted på ophold. Det kan det eftersom, at A og B har fået nogle andre erfaringer og oplevelser, end hvad C har, og har oplevet opholdet på sidelinjen. De har oplevet og betragtet, at deres datter tabte sig og ikke længere blev mobbet, mens hun var på opholdet. Det kan siges at give dem erfaringen af, at det som sker på selve opholdet virker, hvoraf de ønsker at opretholde samme rutine derhjemme. A og B giver i citatet tilmed udtryk for, at familien ikke har lært nok på opholdet, hvorfor C tager på igen. Der kan hermed argumenteres for, at A og B’s vaner og rutiner stadigvæk bevæger sig i de samme mønstre, som inden C tog på Julemærkehjem.

Forældrene italesætter deres oplevelse af, at de har manglet hjælp, også til dem som forældre. En hjælp som havde til formål at skabe den forandring, som C havde brug for:

”Altså hvordan skal vi selv leve op til at kunne hjælpe hende, hvis vi ikke får noget hjælp også til det, der er jo en grund til at vi har sendt hende afsted. Det er jo fordi vi ikke selv magter opgaven, og vi magtede stadigvæk ikke opgaven da hun kom hjem, for vi var jo ikke blevet bedre.” (Bilag 4, informant A, 2022).

Ud fra ovenstående citat kan der argumenteres for, at forældrene har gjort sig refleksioner omkring deres egen rolle i C's ophold på Julemærkehjemmet. De italesætter i citatet, at de ikke selv evnede at arbejde med sundhedsproblematikkerne i hjemmet, hvorfor de sendte hende afsted. Dreiers teori (2016) fremhæver blandt andet, at begivenheder i subjektets livsførelse i praksis påvirker subjektets selvforståelse. Forældrene oplever ikke at være blevet inddraget i den sociale praksis, som Julemærkehjemmet er og tilbyder. Der kan argumenteres for, at forældrene ikke oplever og forstår dem selv som deltagende aktører i den sociale praksis, hvorfor deres livsførelse bevægede sig i de samme mønstre som forinden opholdet. Opholdet som begivenhed kan argumenteres for at have det formål, at barnet bliver repareret fikset i det tidsrum, hvor begivenheden står på. Barnet skal ændres og forandres, og forældrene på sidelinjen forventes, at gennemgå en lignende proces, både af dem selv men også af Julemærkehjemmet. Der kan yderligere argumenteres for, at forældrene ikke har taget del eller er blevet inddraget i opholdet på Julemærkehjemmet, hvorfor deres manglende deltagelse har påvirket deres selvforståelse. Der synes dermed at tegne sig et billede af et sæt forældre, som forstår sig selv som ude af stand til at hjælpe deres datter.

Ovenstående afsnit har udfoldet, hvordan C oplevede en mere konfliktfyldt social praksis derhjemme efter endt ophold, og hvordan hun ikke formår at navigere i skiftet mellem de sociale praksisser. Yderligere er det blevet undersøgt, hvilken effekt det havde på hende, når hun blev stillet krav i en anden social praksis. Hertil er forældrenes selvforståelse blevet berørt med henblik på at belyse deres forventninger til, at de og deres barn havde gennemgået en positiv forandring efter endt ophold.

“Få den krop jeg rigtig gerne vil have”

Følgende afsnit vil belyse C's ønske om at få en bestemt type krop, og hvordan hun den dag i dag stadig ønsker at tabe sig. Formålet med følgende afsnit er at undersøge de oplevelser og erfaringer, som C har gjort sig angående vægttab strategier. Dette bliver gjort med henblik på at forstå, hvordan opholdet på Julemærkehjemmet har haft indflydelse på C's selvforståelse og perspektiv på egen krop.

Netop C italesætter, hvordan hun stadigvæk har et ønske om at tabe sig:

“Fordi jeg rigtig gerne selv vil tabe mig og kunne få den krop jeg rigtig gerne vil have.”
(Bilag 5, informant C, 2022)

Interviewer spørger: *“Og hvad er det for en krop?”* (Bilag 5, interviewer, 2022).

C svarer: *“Muskuløse arme, altså bare have markeret så man lige kan se dem og jeg har altid drømt om at have en sixpack, jeg ved ikke, det er bare sådan en ting [...] Og at være sådan en rigtig fitnesspige.”* (Bilag 5, informant C, 2022).

Ovenstående citater illustrerer tydeligt C's ønske om at tabe sig. Formålet med vægttabet er at se ud på en helt bestemt måde. C anvender ordet *“fitnesspige”* (bilag x, informant C, 2022) som beskrivende for, hvordan hun gerne vil se ud. Det indebærer, ifølge C's forståelse af ordet, både muskuløse arme, sixpack og måske derfor også en, som træner. Ved hjælp af Schraube og Højholt (2016) og deres teori om hverdagslivet (jf. afsnit ”Hverdagsliv”), så giver det anledning til at belyse, hvad der ligger i C's bestræbelse efter at blive en fitnesspige. Som der også er blevet redegjort for i specialets teoriafsnit (jf. afsnit “Hverdagsliv”), så forstås hverdagslivet som et koncept, der tager hensyn til, at subjektet, i samspil med andre, producerer og reproducerer deres liv gennem daglige aktiviteter, vaner, rutiner blandt andre. C italesætter netop, hvordan at hun gerne vil tabe sig og gøre de aktiviteter, som hun føler vil bringe hende tættere på målet om at blive en fitnesspige. På den måde lader det til, at C forsøger at skabe et hverdagsliv som fitnesspige og ønsker at producere netop dét liv gennem blandt andet vægttab, træningsplaner, kostplaner mm. Det kan dermed siges, at dette kropsideal har indflydelse på C's livsførelse, og måden hun begår sig i livet på, da C forsøger at tilrettelægge sin hverdag efter at ændre på sig selv.

C fortæller, hvordan hun i dag har en uddannet træner tilknyttet, der har udformet en kost- og træningsplan til hende. I interviewet italesætter hun, hvordan hun har taget det valg, fordi hun gerne vil tabe sig og opnå ovenstående kropsideal. Interviewer spørger C, hvorfor hun føler, at hun kun kan tabe sig, hvis hun spiser efter en kostplan, hvortil hun svarer: *“Fordi jeg ved ikke hvordan jeg ellers skulle.”* (Bilag 5, informant C, 2022). Ud fra citatet kan der argumenteres for, at C ikke har viden omkring, hvordan hun kan tabe sig uden, at en udefrakommende dikterer, hvad hun skal spise i hvilke mængder, hvad hun skal træne, hvor meget hun skal træne etc. Ifølge Morten Elsåe og Morten Svane (2016), så har det moderne subjekt tilegnet sig et omfangsrigt fokus på blandt andet regler. Der kan på den måde

argumenteres for, at det, som teoretikerne kalder for regler (jf. afsnit “Alt eller intet mentalitet), opleves som nødvendige for C. C har tidligere erfaret at tabe 7-10 kg på Julemærkehjemmet på baggrund af et sæt regler om, hvornår og hvad der måtte spises, hvilket er blevet fremlagt tidligere i analysen (jf. afsnit “Man var jo bare pisse sulten”). Denne erfaring anvender hun stadigvæk 4 år senere og får derfor hendes træner, en anden udefrakommende aktør, til at stille regler op for hende.

C italesætter i ovenstående citat også, hvad der for hende er den perfekte krop, og hvordan hun brænder for at kunne skabe en selvforståelse omkring sig selv som en fitnesspige. I ovenstående citat fortæller hun, at hun ikke ved, hvordan hun kan opnå den perfekte krop, hvis ikke hun følger en kost- og træningsplan. Ifølge Elsøe og Svane (2016) er disse sundhedsidealiser med til at skabe lynkure, slankemidler og genveje, som alle sammen fremstår som redskaber til, at subjektet kan tilegne sig et bedre og sundere liv. Hvorvidt kostplaner og træningsplaner er lynkure, slankemidler eller genveje er ikke defineret i teorien, men ud fra Elsøe og Svane (2016) kan der argumenteres for, at kost- og træningsplanerne har samme effekt på C, som var det en lynkur og andre lignende ting. Med andre ord, så føler hun sig altså nødsaget til at følge disse regler for at få et bedre og sundere liv og for at opnå den perfekte krop.

Ovenstående afsnit har udfoldet, hvordan C, fire år senere, stadig har en selvforståelse, som fortæller hende, at hun er overvægtig. Hun har stadig et brændende ønske om at tabe sig og en utilfredshed angående sin krop, som konstant bekræftes af hende selv og hendes omgivelser. Yderligere er det blevet belyst, hvordan C's vægttabsstrategi er uændret. Strategien indebærer stadig, at det er nogle udefrakommende personer, som skal diktere hendes mad og motion, da hun ikke ved, hvordan hun ellers skal blive tilfreds.

“De tror det har været en spiseforstyrrelse”

Følgende afsnit vil belyse, hvordan et altoverskyggende kropsfokus og fokus på vægttab kan have haft en indvirkning på C. Formålet med følgende afsnit er at undersøge de oplevelser og erfaringer fra opholdet, der har været med til at skabe hendes selvforståelse. Dette bliver gjort med henblik på at forstå om opholdet har haft en indvirkning på C's livsførelse.

C italesætter i interviewet, hvordan det er svært for hende at følge en kostplan. Til dels fordi hun bor hjemme og yderligere, fordi hun har været syg i en længere periode. C fortæller, at

hun har været indlagt og fået taget blodprøver, men uden nogen svar på disse prøver. Det leder videre til:

“De tror det har været en spiseforstyrrelse [...]” (Bilag 5, informant C, 2022).

Intervieweren er i dette øjeblik varsom og særligt opmærksom på C og hendes reaktioner på spørgsmålene, eftersom denne fortælling kom uventet for intervieweren.

Interviewer spørger: *“Hvorfor tror de det?” (Bilag 5, interviewer, 2022).*

Hvortil C svarer:

“Fordi at jeg har alle symptomerne og mine tal og alle de der ting var helt normale” (Bilag 5, informant C, 2022).

Intervieweren spørger dernæst C, hvad symptomerne på en spiseforstyrrelse er, hvorefter hun svarer ting som *“Kvalme”, “hovedpine”, “ondt i maven”, “ikke kan spise noget” og “virkelig er hårdt og spise” (Bilag 5, informant C, 2022).* C virker relativt afklaret i momentet, og virker ikke synderligt påvirket af situationen overfor intervieweren.

Ovenstående citater giver ikke nødvendigvis anledning til at analysere på, hvorvidt spiseforstyrrelsen eksisterer eller ej. Derimod er det væsentligt at have blikket rettet imod C's opfattelse og egen oplevelse af et muligt forstyrret forhold til krop og mad, eftersom dette ikke nødvendigvis stemmer overens med omverdenens. Ved at kigge nærmere på citatet, så kan der argumenteres for, at det er andre, som formoder, at det er en spiseforstyrrelse. Når intervieweren derimod spørger C, om det er hendes egen oplevelse, at hun har en spiseforstyrrelse, er svaret: *“Ikke nu [...] jeg tænker ikke så meget over det” (Bilag 5, informant C, 2022).* Hertil forsøger interviewer at få et indblik i, hvad der fylder i forhold til det kropsideal, som hun giver udtryk for, hun gerne vil opnå i tidligere analyseafsnit (jf. afsnit *“Få den krop jeg rigtig gerne vil have”*). Hertil svarer hun:

“[...] træning er virkelig noget der påvirker mig [...] jeg vil bare gerne tabe mig, det er det jeg tænker hele tiden, fordi jeg tror jo bare at resultaterne kommer på dagen altså, men det gør det jo ikke [...] og sådan virkelig få den krop jeg drømmer om [...] sådan at jeg kan være tilfreds med mig selv” (Bilag 5, informant C, 2022).

Ovenstående citater er potentielt udtryk for en spiseforstyrrelse, men det er ikke opgavens formål at vurdere. Dog er det væsentligt at udlede, hvilken oplevelse det er, som C har af sin egen krop, og hvordan hun forstår sig selv gennem de erfaringer, hun i en alder af 14 år har gjort sig. Det skyldes, at hun i ovenstående citat italesætter, hvordan hun bliver påvirket af træning, og at hun konstant tænker på at tabe sig med henblik på at få den krop, som hun drømmer om. Det er med det formål, at det kan resultere i selvtilfredshed for hende. C lader til, på trods af at hun var på Julemærkehjem, stadig at have en forståelse af sig selv som overvægtig. Der kan argumenteres for, at C's oprindelige ønske er at blive tilfreds med sig selv. Ved at benytte Dreiers teori (2016) om, at selvforståelse er funderet i subjektets livsførelse (jf. afsnit "Selvforståelse"), så kan der argumenteres for, at C's livsførelse virker til konstant at være målrettet dét at ændre sig. Hun forsøger at ændre sin krop for at opnå tilfredshed med sig selv. Ifølge Dreier (2016) så bliver subjektets problem i sin selvforståelse forfulgt gennem forskellige kilder og steder. Yderligere redegøre teoretikeren for, at der mange forskellige kilder og steder hvor et subjekt kan dyrke sin selvforståelse (jf. afsnit "Selvforståelse"). Der kan argumenteres for, at C forfølger hendes utilfredshed i sociale praksisser, hvor der er mulighed for, at hun kan ændre sig. Det kan blandt andet ses ved, at hun træner efter en træningsplan, som har til formål at ændre hende, og hun forsøger at spise efter en kostplan, som har til formål at ændre hende. Hendes livsførelse har til formål at give hende mulighed for at forme sig selv og sin krop. Derudover er der selve de sociale praksisser hun indgår i, såsom træningscentret, hvor hun også møder andre mennesker, som af forskellige årsager også ønsker at ændre noget ved dem selv i en eller anden grad. Hun bliver i den sociale praksis dermed bekræftet i sin selvforståelse - og hertil bekræftet i, at der er mulighed for, at hun kan ændre sin krop for at opnå tilfredshed.

Ved at anvende den teoretiske rammesætning af Morten Elsøe og Morten Svane (2017), så kan der argumenteres for, at måden, hvorpå C forsøger at løse sin utilfredshed, snarere er funderet i hendes opfattelse af, at noget er "forkert" og "rigtigt" (jf. afsnit "Alt eller intet mentalitet"). Det ses, når C vælger at følge træningsplaner og kostplaner, hvoraf hun har valgt noget mad og træning til, og noget mad og træning fra. Det, der er blevet valgt fra, er derfor ikke længere noget, som C bør indtage eller gøre. Ifølge Elsøe og Svane medfører disse forbud og opfattelser af, at noget er forkert, det de kalder en "alt eller intet" mentalitet (Elsøe & Svane, 2017). Her er "alt" de ting, som C bør gøre, og som hun dermed gør rigtigt. Julemærkehjemets forhold til og restriktioner angående mad kan argumenteres for at fremstå som det, Elsøe og Svane kalder en "kost religion" (Elsøe & Svane, 2017). Det vil

sige en forståelse af kost, hvor dikotomien usund og sund eksisterer, hvilket medfører rigide regler, som subjektet pålægger deres kost (jf. afsnit “Alt eller intet mentalitet”). Ifølge de to teoretikere, kan disse “kost religioner” i værste tilfælde resultere i spiseforstyrrelser.

Ovenstående afsnit har belyst, hvordan C’s ophold på Julemærkehjem har sat spor i hende og hendes selvforståelse. Konsekvenserne af C’s forståelse af sig selv som overvægtig kommer til udtryk ved, at hendes livsførelse er rettet mod at ændre på sig selv. C’s utilfredshed med sin krop og sit udseende har været i fokus for hende de sidste 4 år, og formentligt også før det. C’s hverdagsliv er på den måde skabt ud fra en utilfredshed med sig selv og ønsket om at tabe sig.

Delkonklusion af samlet analyse

Ovenstående analyse har haft til formål at tage læseren igennem familiens tidsperiode med henblik på at forstå hvilke processer, som eksisterede før, under og efter opholdet. Tildels fremgår det forinden opholdet, at familien oplever C som overvægtig og som en person, der har sociale udfordringer. Dog ses det også, at disse sociale udfordringer snarere skyldes den mobning omkring overvægt, som C har oplevet. Altså har hendes overvægt været en mobbefaktor, hvilket har socialt ekskluderet hende og dermed givet hende, hvad familien italesætter som sociale udfordringer. Yderligere bliver det belyst, at der i familien eksisterer en opfattelse af, at overvægt som fænomen er forkert, og at være overvægtig er forkert. C bliver derfor bekræftet i en selvforståelse om, at hun skal ændre sig, fordi hun er forkert, eftersom hun overvægtig. Derudover ses der under opholdet, at kropsformer og størrelser også er ensbetydende med, at der bliver gjort forskel på mængden af mad. C som overvægtig bliver derfor begrænset i sit indtag af mad, med henblik på at tabe sig, hvilket efterlader en forståelse af, at kropsformen “tynd” betyder, at du får mere mad. Yderligere oplever C under opholdet, at sociale relationer bliver hende frataget af strukturelle årsager, som ikke tager hensyn til C’s behov for at skabe tilknytning til de andre børn. Dette efterlader en erfaring af, at det er risikofyldt for hende at knytte bånd til andre, hvorfor det bedre kan svare sig for C at undgå det. Endvidere resulterer endt ophold i et konfliktfyldt hverdagsliv, hvoraf vægttabet bliver svært at overholde, og C bliver mindre social igen. Forældrenes oplevelse af opholdet på Julemærkehjemmet har efterladt en skuffelse og en følelse af ikke at have fået indfriet deres forventninger til Julemærkehjemmet. Derudover efterlader det C i et hverdagsliv, som

udover at være konfliktfyldt, lader til at være kompliceret at navigerer i, når det gælder de skiftende sociale praksisser. C har den dag i dag, fire år senere, et enormt kropsligt fokus og forsøger stadigvæk at ændre på sin krop. Idealkroppen er altoverskyggende og så eftertragtet af hende, at hun stadigvæk som 14-årig forsøger at stramme kost og motion ind - også på trods af, at hun udviser tegn på en spiseforstyrrelse.

Diskussion

I følgende afsnit vil der blive diskuteret, hvorvidt Julemærkehjemmet, ud fra informanternes oplevelse og erfaringer, er en brugbar og aktuel løsning for børn i nutidens samfund. Diskussionen vil tage afsæt i de ovenstående analytiske pointer og stille spørgsmålstejn ved, hvilken indvirkning Julemærkehjemmet reelt set kan have på børn.

Specialets analytiske pointer og empiriske grundlag fremsætter, at C's ophold på julemærkehjemmet har influeret hverdagslivet overvejende negativt. På trods af, at C opnåede resultater under opholdet i form af vægttab, har det skabt flere konflikter i hjemmet og ageret grobund for yderligere mobning i C's folkeskoleklasse. På den ene side gjorde opholdet, hvad det havde til formål, men samtidig har det båret bekymringer med sig, hvad angår barnets sundhed og trivsel. Familiens oplevelse af Julemærkehjemmet var dog også, at pædagogerne og de andre børn ikke var den direkte årsag til, at opholdet ikke virkede for dem. Det var snarere Julemærkehjemmets generelle rammesætning, hvorfor det er relevant og nærliggende at spørge, om Julemærkehjemmet i det hele taget er en brugbar og aktuel løsning for børn i nutidens samfund?

På den ene side kan det diskuteres, hvorvidt Julemærkehjemmet hjælper og gør en forskel for børn, eller om de skaber rammer for en såkaldt "reparationskultur". Med dette menes der, at børn bliver sendt afsted på et ophold, fordi de har et 'problem', der skal 'løses'. En grov sammenligning hertil kunne måden, hvorpå bilen sendes til mekanikeren, når der er noget galt. Der kan argumenteres for en såkaldt reparationskultur på baggrund af specialets empiri og analyse, hvoraf det fremgår, at C er blevet sendt afsted på Julemærkehjem. Forældrene italesætter: *"Det er jo fordi vi ikke selv magter opgaven, og vi magtede stadigvæk ikke opgaven da hun kom hjem, for vi var jo ikke blevet bedre."* (Bilag 4, informant A, 2022), hvilket giver forståelsen af, at C er sendt afsted på ophold for at få løst denne "opgave", som kan tolkes at være hende og hendes overvægt samt sociale udfordringer. Derudover indikerer

reperationskulturen, at der eksisterer en læring for barnet i, at noget er “forkert”, og noget er “rigtigt”. Altså bliver du repareret for at være “forkert” og bliver dermed gjort til noget “rigtigt”. Det signalerer til barnet, at der er noget galt med det, og at det skal fikses, hvis det er “forkert”. Men disse normer for, hvad der opfattes som “forkert”, særligt i en sundhedskontekst, taler det ind i en essentialistisk forståelse af sundhedsbegrebet. Den essentialistisk sundhedsforståelse forstår netop sundhed som noget konstant og uforanderlig, hvoraf afvigelse fra biologiske normaltilstande er sygdomme - altså fraværet af sundhed er i vid udstrækning “forkert”. Juul Jensen ønsker at føre en ontologisk diskussion af de to sundhedsforståelser som er skitseret i teoriafsnittet (jf. “sundhedsforståelser”), hvoraf resultatet af etnocentrisme er, at der er risiko for, at begreber fra en bestemt kultur bliver ophøjet til målestok for erkendelse og rationalitet. Særligt fænomenet “overvægt” kan argumenteres for at blive en målestok for erkendelse og rationalitet for C, eftersom det er hendes overvægt, der blandt andet dikterer hvor meget mad hun må få, og hvorvidt hun skal på dette ophold i første omgang. C’s overvægt bliver altså styrende for hendes sundhed og efterlader en tanke af, at hvis man er overvægtig, så er det “forkert”. C har gennem sit ophold på Julemærkehjem lært, at der eksisterer “rigtigt” og “forkert”, når det kommer til sundhed, madvaner, vægt etc. Det er en opfattelse, som særligt Elsøe og Svane tager afstand fra, og som teorien “Alt eller intet-mentalitet” (2017) står i kontrast til. Elsøe og Svanes udlægning af “den onde cirkel” fremfører netop, hvordan den essentialistiske sundhedsforståelse skaber en cirkulær proces, hvori mennesker, der gentagne gange forsøger at tabe sig, er bundet op på restriktioner angående madvarer, mængder og “rigtige” og “forkerte” valg angående disse. Det leder til fiasko, fordi subjektet ikke kan overholde disse restriktioner, og det kan i værste tilfælde resultere i spiseforstyrrelser. “Den onde cirkel” er således Elsøe og Svanes bud på, hvilken indvirkning den essentialistiske sundhedsforståelse kan have på subjekter. På den anden side ser vi, at Julemærkehjemmet alligevel formår at skabe nogle positive oplevelser for børnene. Empirien fremviser, at C både dannede nogle venskaber og tabte sig under opholdet. Julemærkehjemmet levede derfor op til sin “forpligtelse”, og giver børnene, hvad de er kommet til stedet for at opnå. Yderligere er Julemærkehjemmet et attraktivt tilbud, eftersom det er gratis for familierne at deltage. Det medfører, at mange flere familier, herunder dem med manglende ressourcer, kan tilmelde sig et ophold, hvor intentionen er, at børnene modtager hjælp og læring i løbet af tiden på Julemærkehjemmet. Som Julemærkehjemmet selv italesætter på deres hjemmeside: “*Alt for mange børn i Danmark mistrives. De føler sig forkerte og udenfor. Men ingen fortjener en hverdag fyldt med ensomhed og ondt i maven.*” (Julemærkehjemmets hjemmeside, 2022). Intentionen synes

derfor at være god, og interessefeltet for Julemærkehjemets side giver udtryk for at være børnenes mentale sundhed. En central pointe er derfor også, at Julemærkehjemmet ikke kan tilskrives det fulde ansvar for familiens negative udvikling, eftersom der er flere forskellige sociale praksisser og subjekter, som er med til at danne deres hverdagsliv, livsførelse og selvforståelse gennem de seneste 4 år. Julemærkehjemmet tilførte faktisk C oplevelsen af, *“at man kan godt bare snakke til folk uden at de dømmes mig tror jeg”* (Bilag 5, informant C, 2022), hvilket udviser en positiv konsekvens, som opholdet har haft for C's deltagelse i sociale praksisser. Inden C kom til Julemærkehjemmet beskriver hun, at hun ikke turde gå hen og snakke til folk, hvorfor det må tolkes som en succesoplevelse, at hun tror, at hun nu godt kan tale til andre mennesker, uden de dømmes hende på forhånd. Så selvom C vurderer, at hun godt kunne have været opholdet foruden, så har hun også fået en læring med derfra, som måske havde bedre forudsætninger for at blive en del af hendes selvforståelse, hvis ikke hun blev mødt af mobningen ved returnering. Mobningen ved returneringen har i sig selv intet med Julemærkehjemmet at gøre, andet end at familien kunne været blevet forberedt på denne del, så de ikke gik derfra med en illusion om, at C's sociale praksis derhjemme selv havde gennemgået en positiv udvikling. C's hjemvendelse er på den måde kompleks, da oplevelser fra Julemærkehjemmet ikke står alene i at have indflydelse på hendes overvægt og sociale udfordringer.

Der kan altså ses både positive og negative aspekter ved Julemærkehjem som en løsning til børn med sundhedsproblematikker i dag. Det er en belejlig og hjælpende håndsrækning for familier, som ikke nødvendigvis har ressourcerne, og/eller som ikke ”magter opgaven”. Dog kan det med afsæt i specialets empiriske grundlag ikke fraskrives, at de negative eftervirkninger af opholdet er af stor betydning. Generelt set stemte familiens forventninger ikke overens med det, som opholdet endte med at resultere i, og de konflikter, som opholdet skabte hos familien efterfølgende, var altoverskyggende. Det kunne hertil være interessant at kigge nærmere på, hvad det er, der ligger til grund for, at Julemærkehjemets strategi fejler i det efterfølgende hverdagsliv. En tidligere projektopgave fra Roskilde Universitet har undersøgt Julemærkehjemmet som Sundhedsfremmende aktør (2017). Denne undersøgelse har på baggrund af dens empiriske grundlag kunne udlede, at returneringen fra opholdet har skabt komplikationer, såsom muligheden for at praktisere de lærte tiltag i det oprindelige sociale miljø (Julemærkehjemmet som sundhedsfremmende aktør, 2017: 58). Der stilles spørgsmålstejn ved, hvorvidt de lærte kompetencer fra opholdet kan overføres til barnets hverdag, og om forældrenes inddragelse er tilstrækkelig. Dog er det væsentligt at tage

diskussionen skridtet videre og undre sig over, om der er andre faktorer, som spiller ind i forhold til, hvorfor Julemærkehjemmets strategi fejler. Julemærkehjemmet italesætter selv, at de forsøger at lære børnene [...] *at leve et liv med nærvær, sunde vaner og masser af leg og bevægelse sammen med andre børn*” (Julemærkehjemmets hjemmeside, 2022). At leve et liv med nærvær, masser af leg og bevægelse med andre børn kræver, at dette også er muligt i den sociale praksis derhjemme. Det kan altså diskuteres, hvorvidt det er muligt blot for ét enkelt barn at have ansvaret for at livet fortsat har disse ovenstående ting. Hvad angår sundhedsvaner, så burde disse vaner være mulige at opretholde, fordi det er op til barnet og familien selv at vedligeholde de mad- og motionsvaner, som Julemærkehjemmet har prædikeret - eller hvad? Hvilke vedvarende konsekvenser har opholdet for barnets sundhedsforståelse, og hvilken indvirkning har den sundhedsforståelse? I empirien ses det, at C efter fire år, og muligvis mere end nogensinde, stadig er opsat på at tabe sig med henblik på at få en anden krop. Derudover er hendes omgivelser opmærksomme på, hvorvidt hun har en spiseforstyrrelse, hvilket hun ikke selv deler mere omtanke omkring, eftersom hun svarer: *“Jeg vil bare gerne tabe mig”* (Bilag 5, informant C, 2022). Forældrene italesætter også, hvordan de hver især stadig kæmper for at tabe sig, hvoraf B har fundet det, hun kalder *“sin egen vej”* og *“det som fungerer for mig”* (Bilag 4, informant B, 2022) hvilket indebærer, at hun tæller kalorier på daglig basis for at holde styr på, hvor meget hun spiser. A fortæller, at han har taget på og leder efter en vej til at tabe sig igen. Yderligere er de opmærksomme på, hvad og hvor meget D får at spise. Så Julemærkehjemmet har bidraget til, eller i det mindste ikke ledt familien væk fra, et enormt fokus på vægttab, hvor familien konstant forsøger at tabe sig og først er *“sunde”*, når de har den krop, de gerne vil have, dyrker motion og spiser sund mad, hvilket har til formål at gøre dem sunde og dermed glade. Det kan heraf antages, at familien ser det som en endelig tilstand, og de lægger sig derfor op ad en essentialistisk sundhedsforståelse. Når familien erfarer, at de først er *“rigtige”*, når de har tabt sig, så taler det samtidig ind i, at det ikke er muligt for dem at være sunde og overvægtige på samme tid. Hvordan passer denne påstand ind i, hvad der ses i nutidens samfund? Ifølge Annette Aggerbeck, journalist og forfatter til artiklen *“Et sundt selvværd i en overvægtig krop”* (08/07/2020), så kan mennesker, der vejer for meget, nemt komme til at føle sig forkerte, fordi andre har fordomme og bedrevidende holdninger, hvoraf overvægtige konstant skal retfærdiggøre deres adfærd. I denne artikel bliver overvægt også italesat som et symptom for en anden psykisk faktor, hvoraf overvægten er et resultat af et forsøg på at regulere denne anden faktor. På den ene side eksisterer der noget ubevidst indlejret hos mennesker omkring, at tyk er skidt, og tynd er godt, hvilket analysen også viser, at C erfarer på

Julemærkehjemmet i opdelingen af mængder ud fra kropsform (jf. afsnit “Man var jo bare pisse sulten”). På den anden side er nutidens samfund blevet i stand til at sætte ord på det ubevidste og blevet mere opmærksomt på, at de psykiske faktorer bagved overvægt er væsentligt for at forstå, hvorfor et menneske er overvægtigt. Endvidere er begrebet “vægtneutral sundhed” anvendt som et modsvar og videreudvikling til sundhedsdebatten, som handler om at acceptere kroppe i alle størrelser og former samt at arbejde med kroppen i stedet for imod den. Julemærkehjemmets tilgang kan altså diskuteres at være forældet, hvilket kan tænkes at skabe problematikker for børnene og deres hverdagsliv efterfølgende.

Selvrefleksion

I følgende afsnit vil jeg belyse, hvilke refleksioner jeg efterfølgende har gjort mig omkring udarbejdelsen af dette speciale. Der vil indgå overvejelser angående muligheder og begrænsninger i undersøgelsen, og hvordan jeg har løst potentielle udfordringer undervejs.

I udarbejdelsen af undersøgelsen har jeg løbende forholdt mig reflekterende til egen proces, hvoraf jeg har fundet det relevant at videregive min efterrefleksion af eget arbejde. Dette har en værdi, så læseren oplever, at jeg som forsker har evalueret undersøgelsen og forholdt mig til de pointer, der er blevet analyseret. Mulighederne for denne undersøgelse har været at få adgang til samtlige familiemedlemmers livsverden, hvilket har åbnet op for en dybdegående analyse af subjekternes oplevelser og erfaringer. Begrænsningerne har dog været, at flere familier ikke har kunnet inddrages, eftersom undersøgelsen dermed ville være nødsaget til at gå på kompromis med andre afsnit. Udfordringerne med denne undersøgelse har været, at informanterne har udvist en så stor tillid ved at inddrage mig i deres inderste problematikker, som også er særdeles følelsesmæssige, at jeg ikke har kunne slippe særligt datteren igen. Der er derfor opstået en etisk efter refleksion hos mig, hvoraf jeg har måtte vurdere, hvad der er ansvarligt at gøre med disse oplysninger. Efter specialets aflevering har jeg valgt at kontakte datteren igen med en håndsækning, hvoraf hun må vurdere, om hun ønsker at have en samtale med mig igen. På den måde efterlader jeg ikke et barn, som muligvis kunne have brug for og ønske min tilstedeværelse.

Jeg har opnået en gennemarbejdet undersøgelse, hvoraf de metodiske overvejelser og beslutning er transparente for læseren, og jeg har kunne udlede, at Julemærkehjemmet ikke er en beslutning, som har en entydig positiv effekt på barnets selvforståelse og familiens

hverdagsliv. Skulle undersøgelsen være udfoldet yderligere, så ville en ideel og naturlig videreudvikling være at arbejde videre med familien. Heraf kunne det blive undersøgt, hvilke alternative løsninger der eksisterer i dag, som kunne hjælpe familien videre fra, hvor de er nu.

Konklusion

Formålet med dette speciale har været at undersøge, hvilke oplevelser og erfaringer en moderne dansk familie har tilegnet sig gennem et ophold på Julemærkehjem, og hvordan opholdet har haft indflydelse på familiemedlemmernes hverdagsliv. Metoden for at undersøge denne problemstilling har givet anledning til at gå i dybden med én families oplevelser og erfaringer fra deres datters ophold på Julemærkehjem, hvilket har medført en helt særlig adgang til familiemedlemmernes livsverden.

Familien forsøgte at anvende Julemærkehjemmet som middel til at opnå sundhed, mere specifikt opnå et vægttab for datteren, og at forbedre hendes sociale relationer. Der bliver dog ikke lagt skjult på, at dette var et initiativ for hele familien, hvoraf forældrene også oplevede, at de havde behov for at gennemgå et vægttab. Familiens egen oplevelse af Julemærkehjemmet har været, at dette ophold ikke har levet op til forventningerne og ikke givet hverken forældrene eller barnet de værktøjer, som de følte, at de manglende forinden opholdet. En følelse af skuffelse og ærgrelse ligger på den måde til grund for både forældrenes oplevelse af at være utilstrækkelige og datterens oplevelse af ikke at kunne leve op til de forventninger, som de sociale praksisser stiller til hende og hendes krop. Dette medfører et mere konfliktfyldt hverdagsliv, som ender med at skabe en række komplikationer for datteren. Hun bliver blandt andet mødt af en intensiveret mobning ved returnering, hvorfor hendes navigation og deltagelse i de sociale praksisser bliver påvirket heraf. Forandringen ved returneringen fra opholdet medfører, at datteren gennemgår en forandring, som synes at tvinge hende ud i at skulle barrikadere sig selv i sociale relationer, eftersom oplevelsen af, at de betydningsfulde, bliver hende frarøvet.

Der kan på baggrund af analysen konkluderes, at familien har tilegnet sig nogle oplevelser af utilstrækkelighed, at være forkert, at få frataget nye relationer, og et enormt mad- samt kropsfokus gennem Julemærkehjemmet, men tilmed også en oplevelse af at turde snakke til andre mennesker og pædagoger, som tog hånd om børnene på opholdet efter bedste evne. Der kan yderligere konkluderes, at disse oplevelser og erfaringer efterlader familien fire år senere

med en række negative konsekvenser af opholdet, som stadigvæk har indvirkning den dag i dag - særligt for C. Opholdet synes at tale ind i en reparationskultur, hvoraf opholdet havde til formål at forandre C og gøre hende rask for hendes overvægt og sociale udfordringer.

Julemærkehjemmet har gennem deres sundhedsforståelse givet C en erfaring af, hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert hvad angår mad, motion, social deltagelse og kropsform. Hun står nemlig tilbage med et hverdagsliv, som er gennemsyret af negative tanker omkring sin krop og et konstant ønske om at tabe sig, så hun kan få den krop, hun gerne vil have.

Endvidere er C's livsførelse påvirket af gerne at ville ændre sig, og hun udviser tegn på en ukendt spiseforstyrrelse. Opholdet på Julemærkehjemmet har altså været med til at påvirke C's livsførelse, hendes selvforståelse, hendes sundhedsforståelse og deltagelse i sociale praksisser i en retning af usikkerhed, at opstille barrikader med det formål at passe på sig selv og samtidigt et enormt behov for at ændre på sig selv.

Litteraturliste

Artikler

Røn Larsen, M. (2016). *May i please tell you a little anecdote?. Inter-professional decision-making about inclusion in the borderland between normal and special schooling.* The International Journal on School Disaffection.

Sundhedsstyrelsen (2014). *Opsporing af overvægt og tidlig indsats for børn og unge i skolealderen.* 1 udgave. Komiteen for Sundhedsoplysning. Lokaliseret [28/05/2022]: https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2014/Opsporing-af-overv%C3%A6gt-og-tidlig-indsats-for-b%C3%B8rn-og-unge-i-skolealderen.ashx?sc_lang=da&hash=5C5FD626DF9E773FD94A7F1856123959

Bøger

Dreier, O. (2016). *Psychology and the Conduct of Everyday Life. Conduct of everyday life: Implications for Critical Psychology.* Taylor & Francis Group.

Elsoe, M; Svane, M. (2016). *Slut med forbudt. Giv slip på den dårlige samvittighed og sig farvel til sundhedsstress.* Politikens Forlag.

Farell, A; Andersson, P. (2005). *Ethical research with children.* McGraw-Hill Education.

Jacobsen, B; Tanggaard, L; Brinkmann, S. (2010). *Fænomenologi.* I Brinkmann og Tanggaard (red). *Kvalitative Metoder.* Hans Reitzels Forlag.

Juul, S; Pedersen B. K. (2012). *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori en indføring.* Hans Reitzels Forlag. 1 udgave. ISBN: 978-87-412-5682-5.

Juul Kristensen C. (2019). *Metoderne i samfundsvidenskaberne. Forskningsetik i samfundsvidenskaberne.* 2 udgave. Samfundslitteratur. ISBN: 9788759330982.

Mørk, O. (2005). *“Julemærkehjem - Børns overvægt og trivsel”.* Master of Public Health, Aarhus Universitet.

Rabøl Hansen, H. (2018). *Mobning*. Aarhus Universitetsforlag.

Rasmussen, K. (2017). *Det foto-eliciterede interview*. Hans Reitzels Forlag.

Schraube, E; Højholt, C. (2016). *Psychology and the Conduct of Everyday Life*. Taylor & Francis Group.

Simms, K. (2015). Hans-Georg Gadamer. Routledge; Taylor & Francis Group.

Tanggard, L; Brinkmann, S. (2015). *Kvalitet i kvalitative studier. Kvalitative Metoder*. Hans Reitzels Forlag. 2 udgave. ISBN: 978-87-412-5904-8.

Zahavi, D; Overgaard, S. (2005). *Fænomenologisk sociologi. Hverdagslivets subjekt*. Hans Reitzels Forlag.

Hjemmesider

Aggerbeck, A. (2020). *Et sundt selvværd i en overvægtig krop*. Netdoktor. Lokaliseret [22/05/2022] på:

<https://netdoktor.dk/sygdomme/overvaegt/Et-sundt-selvvaerd-i-en-overvaegtig-krop.htm>

Elsøe, M. *Presse*. Lokaliseret [30/05/2022] på: <https://www.mortenelsee.com/presse>

Julemærkehjemmene (2022). *Vi kæmper for børneliv uden mobning, ensomhed og trivsel*.

Lokaliseret [10/02/2022] på: <https://www.julemaerket.dk/>

Roskilde Kommune. *Klinik for børn og unge med overvægt*. Lokaliseret [29/05/2022] på:

<https://sundhedsplejen.roskilde.dk/da-dk/andre-tilbud-og-saerlig-indsats/klinik-for-born-og-unge-med-overvaegt/>

Svane, M. *Om mig. Lidt om mig*. Lokaliseret [09/03/2022] på:

<https://mortensvane.dk/om-mig>

Phd'er og studenterrapporter

Barslund, S; Johanne Henriksen, E; Bøgelund Nielsen, M; Søndergaard Skov, N; Kael Rasmussen, S. (2021). *Sundhedsforståelser på Julemærkehjem*. Roskilde Universitet.

https://rucforsk.ruc.dk/ws/files/77919803/Kandidatprojekt_F21_Sundhedsfremme_og_Sundhedsstrategier_Sundhedsforstaelser_pa_Julemarkehjem.pdf

Marie From, D. (2012). “*De sunde overvægtige børn. Sundhedspædagogiske potentialer i arbejdet med overvægtige børn*”. Roskilde Universitet.

Selmer Bennetzen, A; Juul Hansen, S; Søndergaard Skov, N. (2017). *Julemærkehjemmet som sundhedsfremmende aktør?* Roskilde Universitet.

https://rucforsk.ruc.dk/ws/files/60915123/Fagmodulprojekt_i_sundhedsfremme_5.Semester_Gruppe13_139147.pdf